

TOPHPHIYA MALAATA DOONAA

Luxissiyaagaa Kaaletaa

Oyddantta Kifiliyaa

Diizaynachchi

» Siisaayi Taagassa

Tophphiya Pederaale Dimokiraase Ripaabilike Luxettaa Moconaa

Kesuwaa

Koyro shemppuwaa

Nubalggua takettaa----- 1

Naa'antto shemppuwaa

Dumma dumaa likkiyobata----- 5

Heezzantto shewppuwaa

Nu wogaa----- 10

Oyddantto shemppuwaa

Biittatume sohotusunntaa----- 15

Ichcha shantto shemppuwaa

Ta leemisuwaa----- 19

Usuppunta shmppuwaa

Aappun saatee----- 24

Laappantta shmppuwaa

Qumaa dooruwaa----- 27

Hosuppunto shmppuwaa

Ginaa shaakki eriyoojaa----- 32

Uddufunta shemppuwaa

Tiraafikiya wogata----- 35

Tammantta shemppuwaa

Naagettaa ----- 38

Tammanne issinbtta shemppuwa

Issi issimishshati oosettiyo hanotaa----- 41

Tammane naa'auto shemppuwa

Banatettaa qonccissiyoojaa----- 44

Geluwaa

Ha luxissiyaagaa kaaletay giigidoy malaataa doonaa luxettay imettiyo oyddu shiiqiyo xekkata baaso oottidi.

1. Malaatati oosettiyo hanotaa bessiyoojaa luxissiyaageeti kifiliya gelanaappe kasetidi issigallaluxettawu koshshiya malaatata ubbaa meezetana bessees. Nabbabuwaappe gidin meezeta oottanaappe kasetidi luxanchtussi kulkka malaatata bessana koshshees. Hegeekka luxanchchati luxettaa buussaa aynne waayettannan kaattanawu eta maaddees.
2. Malaatatu biradhdhiya pitaleta bessiyoojaa; Luxanchchati malaatati oosettiyo ogiyya loyttieri-doogaappe guyyiyan malaatatu biradhdhiya pitaleta erenaadan maaddiyoojaa, malaatati xuufiyan shiiqiyo wode aynne waayettannan erenawunne eta qofaakka daro pudeduge geennan xuufiyan qonccissanawu eta maaddees.
3. Qonccissiyoojaa:- luxanchchati malaataa be'iyooaaninne biradhdhiya pitatetu xalla xeelliyooaan giddo qofaa erennan attanawu danddayoosona. Hegaa gishshawu luxissiyaagee malaatata bessiya giddo qofaa qonctissanawu bessees.
4. Malaatata nabbabuwaaninne meeziya gidдон go'ettiyoogaa:- kaallidi de'iya buussaa xekkay malaatata meezetuuninne nabbabuwa gidдон eti geliyo hanotaa bessiyooaan luxanchchati eta haggaaazabawunne birshshittaabawu daro era eti demmanaadan maaddiyoojaa.
5. Luxanchchati malaataa go'ettanaadan oottiyoojaa;- luxanchchati malaatata bantta de'uwaassiissi shaa-ho bolla gidanaadan bantta zaarota kifile giddo tobettatun, palaman h-h. m. oosuwan go'ettanaadan qaadaa iujjeyiyoogee kaallidi de'iya allaalle.
6. Zaarettiyoogaa:- usupunnta xekka bolli gakkiiyoode malaatati luxanchahtu guuggiya gidдон gelanaadan ayba kifile giddo oostuppe kasetidi kulkka malaatata zaarettiyoogee koshshiybaa gidees.

Koshshiya giigissuwaa

Ha huuphe yohuwa bessiya malaatata som'o bagga qonccissuwaaninne bollaa qaattaara loyttidi meezeyiyoogaa.

- ◆ Misiliya xanna'idi Ioyqqido kiitatu paatettaa giigissiyooaanne malaatan meezeyiyoogaa
- ◆ Nabbabuwa akeekan nabbabiyoogaanne malaata doonawu laammidi meezettiyoogaa.
- ◆ Nabbabuwa kiitaa qaattan malaataa doonan giigissiyoojaa.
- ◆ Nabbebuwa gidдон luxanchchati hagaappe kase aadhdhida kifiletu gidдон luxido malaatatanne etiluxana bessiyomalaatatu paateaa giigissidi hagaappe kase eti luxidoogeeta zaarettiyoogaa, xallan aadhdhida Ooratta, ooratta malaatati luxanchchatu guuggiya gidдон galanaadan ha shemppoy doommettidi wurana gakkanawu ubbato luxettawu imettida wodetun haggaaaza bolli pe'iyoo ogiyya halchchiyoogaa, hegaadankka malaatati oyqqido paatetata giigissiyooaanne meezettiyoogaa.
- ◆ Imttida guutta misile leemisota dendo oottiyooaan aadhdhida wodiya peeshetu go'ettaa meezetiyoogaanne kifile gidдон lo'o leemiso gidanawu danddayiyya malaatata giigissiyoojaa.
- ◆ Citaa tobettaanne palamaa oosotu ayfiya hiillata giigissiyoojaa

Koshshiya luxettaa maado miishshata

Malaataa doonaa luxissiyaageeti maado miishshata go'ettiyoogawu gita wudettaa immana bessess, gaas-okka malaata doonay ayfiyan xellin beettiyaabaa gidiyogishshawu maadomushstussi gita beeray de'ees. Luxissiyaageeti pootata bantte huphen denttidi go'ettana danddayoosona misileti, poototi /qaaxxiya silimati, h.h.m. beettiyoorinhaggaaaza bolli peeshshanawu malana bessees.

Malaata doonaa gaalaa kochchati ubbattookkaa shaahettenna maado miishsha gidana bessees.

Luxissiyaageeti shemppuwawa kulkka malaatatanne eta mise misiletanne/ pootota hegee danddayettenna xaykko wolayttatto doonaa misileta etawu hara bagga sinttaa oyqqida karddeta banttarkka giigissiyooگان go'ettana besseess.

Maxaagaa shemppuwaare eretissiyooگان

- ◆ Ayba luxettaappenne kasetidi huuphe yohuwa eretissiyooگان, qofay etawu qoncce gidana gakkanaash-in paatti yootana koshshees.

Meeziya oottiyohanotaa

1. Saleedaa bolli xaafiyooگان

- ◆ Shemppuwawu waanna huuphiya
- ◆ Meeziyawu huuphe yohuwaa
- ◆ Ha huuphuwaara ohettide kulkka malaatata

2. Bessiyooگان

Saleedaa bolli xaafottida qaalatu mise malaatata bessiyooگان.

3. Qonccissiyooگان

Malaatatu giddo qofaa qonccissiyooگان

4. Meeziyaara eretissiyooگان

Kaaletuwa luxanchotussi nabbabidi appe naagettiya oosuwa qonccissiyooگان.

5. Tobbiya

- ◆ Luxanchchati misiliya xanna'anaadan 2-3 daqiqaan gakkanawu paqqadiyooگان
- ◆ Luxanchchati misiliya qonccissanaadan minttettiyooگان
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyoođe malaata eti go'ettiyo hanotaa kaalli kaallidi koshsjiya giigissuwa immiyooگان.
- ◆ Luxanchchati ooratta ooratta malaatata go'ettiyoode saleedaa bollixaafiyooگان.

6. Qantta qonccissuwaa

- ◆ Luxanchchati go'ettanaadan halchchettida malaatanne doonaakifileta go'ettiyoogan misiliya bolli de'yaagee aybakko qonccissiyooگان.
- ◆ Saleedaa bollixaafettidaagaa luxanchchati go'ettido ooratta malaatata qonccissiyooگان.

7. Bantta luxido qofaa qonccissanawu go'ettiyoogan meezettiyooگان.

- ◆ Luxanchchati he galla luxido malaatatanne qofaa qonccissanaadan qaadaaimmiyooگان

8. Zaaretuwaa

- ◆ Saleeda bolli xaafittida malaatata luxanchchatuura issippe zaarettiyoogan.

9. Yiiggettaa

- ◆ Luxanchchati kayan kayan saleedaa bolli xaafettida malaatata bessanaadan oychiyooگان

- ◆ Malaatatu giddoppe bantta danddayddo keena makatatu coaratettan go'ettiyoogan issi qofaa qashuwa medhdhanaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Bantta qofaa la'an qonccissanawu etawu paqqadettikko tobbiyaadaaninne palaman goettiyoogaa.
- ◆ Nabbabuwa go'ettaa
- ◆ Kifilya yaanaappe kasetidi nabbabuwa nabbabidi wudetta oottana bessiya malaatata shaakkiyoogaa
- ◆ Malaatata meezetiyoogaa
- ◆ Nabbabuwa malaata doonan shiishshanawu danddayettiyo ogiya meezetiyoogaa.
- ◆ Hagaappe kasetidi giigida nabbabuwa kulkka malaatata saleedaa bolli xaafidi oosettiyo ogiya bessiyoogaa, giddo qofaa qonccissiyoogaa.
- ◆ Kulkka malaatatussi dumma wudettaa immiyoogaa, luxanchchatussi nabbabiyoogaa.
- ◆ Nabbabuwa qofaa malaalataa doonan shiishshiyooogaa.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwaara ohettida oyshata oychchnaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Luxanchchti kaalliya luxettawu imettidawodiya luxettaa giigisawa nabbabuwa banttarkka nabbabi yaanaadan minttettiyoogaa.

Meeziya go'ettaa

- ◆ Kulkka malaatata saleedaa bolli xaafidi bessiyoogaa, qonccissiyoogaa.
- ◆ Kaaletuwa luxanchchatussi nabbabidi qocissiyoogaa.
- ◆ Oyshata issuwa issuwa nabbabiyoogan woyigiyoogaakko qoonccissanawunne luxanchchati daro malaatata, dumma dumma qofa gashotu meretata hegaadankka issi qofaa qonccissanawu danddayiyo dumma dumma ogeta be'iyoo qaadaa demmanaadan issi issi oyshawu heezzaa gidiya luxanchchati zaaruwa immanaadan oottiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyoode koshshiya giigissuwaanne kaafiya oottiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyoode danddayettikko viiduwaa duuqqiyoogaa, hegee danddayettenna xaykko hagaappe kase kifile giddon denttibeenna malaata go'ettikko saleedaa bollixaafiyoogaa.
- ◆ Luxanchchatu zaarotu giddoppe leemiso gidiya gofa qashota saleedaa bollixaafiyoogaa.
- ◆ Oyshanne zaaroy wuridoogaappe guyyiyan saleedaa bolli xaafetida qaalatu/malaatatunne qofaa qashotu bolli tobbiyoogan luxanchchatu malaatadoona danddayaa bagga gidanaadan maaddiyoogaanne kaalliya luxettaa giddon miishshattoo go'ettiyoogaa.

Tobbiya go'ettaa

Tobbiya Sinttagofaa

- ◆ Luxanchchati issoy issuwaappe luxanaadan maaddiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati issoy issuwaara haasayiyoode meretaa malaata doonaa go'ettiyo gishshawu luxissiyaagee malaatadoonaa meretan go'ettiyoogaa be'iyoo qaadaa medhdhanaassa.
- ◆ Hagaappe kase doomettida donttata aassanawu danddayiyo qaadata injjeyanaassa.

Oosuwa polota-

- ◆ Kifiliya giddo luxanchchatu coratettaadan ichchashu ichchashu yarata citan shaakerettiyoogaa.
- ◆ Luxissiyaagee issi oyshaa issicitawu nabbabidi qonccissidoogaappe guyyiyan 10 daqiiqaappe biidi 15 daqiiqaa immidi citaatobettaayuuyyi yuuyyidi kaalliyooqaa.
- ◆ Tobettaa wuressettaa bolli citaa yaratuppe issoy luxanchchatu sintan eqqidi citay tobbido hanotaa shiishshanaadan minttettiyoogaa.

Oduwa Go'ettaa.

- ◆ Oduwa sintta qofay luxanchchati eridoy bantta doonan zaaridi haasuyiyoogan eti eridoogaa keenaa bessanaadaaninne he biyoosaara haasayaa danddayaa dichchanaassaa. Luxissiyaagee ha oduwa eray diccana danddayiyoogiyaa injjeyenne bessees.
- ◆ Luxiyaageeta maxaafaa gidдон xaafettida huuphe yohota luxanchchatu oduwa gidдон gelidoogaa kaalliyooqaanne koshshiya giigiissuwaanne kaafeta oottiyooqaa.
- ◆ Luxanchchatu malaataa go'ettaanne qofaa qashuwa oottiiyo hanotaa loytti kaalliyooqan xaafiyoogaanne kaalliya luxettatussi maaddiyaababadan ge'ettiyoogaa.

Palamaa Oosuwa/go'ettaa

Luxissiyaageeti palamaa sintta qofayluxanchchati beegottidi hashettiyaageeta oottanawunne eti luxido malaatata, qofa qashotanne som"o bagga bollaa qaattata banttaa qofaa qonccissanawu go'ettanaadan minttettanassa gidiyooqaa eridi ha sintta qofay ushachchiyo hanotaa injjeyana bessees.

Luxanchchta naa'u citan shaakkidi palamawu huuphe yohuwaanne wogaa erissidoogaappee guyyiyan koshshiya giigissuwaanne maaduwa ootti oottidi luxanchchati bantta qofaa la'an qonccissanaadan qaadata injjeyiyoogaa.

Malaatay oyqqidobatu birghshettaa

Ubba malaatati kaalliya ichchashubatunoosettiyoogaa erissanawu malaatati coo gede oottennaagaanne wogay etawu de'iyooqaa luxanchchati akekanaadan maaddiyooqaa.

Oyshaanne zaaruwa go'ettaa

- ◆ Luxissiyaageeti ubba nabbabotanne oyshaanne zaarota bantta soon meezetidi yaanawu bessoosona.
- ◆ Koyruwan luxissiyaagee naa'u asadan gidiyooqan sohuwa laammi laammidi oyshaanne zaaruwa nabbabiyooqaa. Luxanchchati kiitaa erana gakkanaashin zaarettiyoogaa.
- ◆ Kaallidi naa'u luxanchchati kifiliya naatusinttan eqqidi oyshaanne zaaruwa naa"anttanaadan meezeyiyoogaa. Oyshaanne zaaruwa qaalaa, qaalaa zaatettiyoogee keehi koshshiyabaa gidenna. Luxanchchati bantta doonan qofaa zaarettanawu daaddayikko gidees.
- ◆ Ubba luxanchchatikka qaaday eta gakkanaashin meeziya oottiyooqaa.
- ◆ Meeziya oosoy gidiyooqaa garssaara de'iya meeziya luxanchchatussi nabbabineti eridooga tillissidoogaappe guyyiyan kaallidi ehanaadan oottiyooqaa.

Koyro Shemppuwaa

Nu balgguwa takettaa

Ha shemppuwaappe naagettiya ayfee

Luxanchchati bantta wod'iyaa waati aattidaakko qonccissoosona.

Ha koyro shemppo luxettaa luxanchchati wursidoogaappe guyyiyan kaalliyabata oottana danddayoosona.

- ◆ Bantta wodiya waatiaattidaakko qanccissoonona
- ◆ Aadhdhidanne sintta wodiyaawu go'iyaa peeshota goettoosona.
- ◆ Balgguwan oosettidabatuura gayttida malaatata bessoosona, go; ettoosona.
- ◆ Malaataa kifileta birshshiyootoosonaKulkka malaatata

Balgguwaa,boniyaa,iraa,awaa, carkkuwaa, ho'uwaa, hombbiyaa, meeguwaaw,irxxaa,di,uwaa,shachchaa,goyyiyoogaa, bul''iyooogaa, haramu'iyooogaa, zeriyoogaa, kaa'iyooogaa, xomoosuwaa, shemppuwaa h.h.m.

Maaddiya miishshata

- ◆ Heeraa balgguwa qottaa bessiya misileta / pootota/ qaaxxiya silimata.
- ◆ Ha shemppuwa kulkka malaatatanne Aara misegidiya misiletanne/ pootopta danddayettana xaykko wolayttattuwan eta misiliya phalqqetta sinttata oyqqida karddetta.
- ◆ Ha huphe yohuwa qonccissiyooogaa
- ◆ Ha huuphe yohuwa eretissiyooogaa-Ha qofaay etawu qonccana gakkanaashin erissiyooogaa.

- ◆ Nu takettaa malaataa naa'u dumma dumma banadanddayida malaatatuura gidiyooogaa erissiyooogan luxanchchati malaatata medhdhiyo wogata eretissiyooogaa
- ◆ Balgguwaa + takkiyoogaa +Nuna = Nu balgguwa takettaa

Koyro shemppuwaa koyro meeziyaa- misileta nabbabiyooogaa

1. Ha meeziyaa sinttaa qofay ha shemppuwa kulkka-Malaatata ertissanawu gidiyooogaa hassayite
 - ◆ Misileta loytti xanna'idi zaaruwa immiyooogan. hashetanaadan luxanchchata minttettona-
 - ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyo wode eti goettiyo malaatatu mise qaalata saleedaa bolli xaafa-
 - ◆ Tobettaa wurssettaa boolli kulkka malaatatu gididon xaafettennabi de'ikko neeni paatettida qofaa bolla gujja-
 - ◆ Luxanchchatuura gididi malaatata biradhdhiya pitaletuura zaaritite-
2. Luxanchchati balgguwa takettaa awugaa misiliyaara matatiyaakko gaasuwan qonccissanaadan minttetite. Biradhdhiyan malaatiyooga xallay zaaro gidennaagaa luxanchchatussi qonccisite.

Naa''a ntto Luxettaa- Nabbabuwa- Ta balgguwa takettaa

Ha nabbabuwa ne nabbabanaappe kasetada kaallidi de'iyageeta oottite –

- ◆ Hagaappe kase giigida kulkka malaatata saleedaa bolli xaafidi eti oosettiyo hanotaa bessiyooogaa, giddo qofaakka qonccissiyooogaa. Paatettidaagee kaallidi de'iyagaa oyqqana bessees. Waatidi aattanawu, odanawu, miizzaa, heem-

miyoogaa, kattaa mooriyoogaa, teqqiyoogaa, murutaa, dichcha, maaduwa, buddenaa tigettaa, biskkutiyaa xiixettaa, yettaa miishshata, Inggilizetto doonaa, Gitaariyaa, danddayaa, oosuwaa, piyaanuwa, maayuwa sikkiyaagaa, yuniforimiyaa, zal'iyaa, xaafiyo, miishshata, gatiyaa, nashissiyooogaa, woriyaa, kasaaraa, aatiyaa, goshshaa, sharafaa qoqofiyoogaa shrafaa, beeraa, misiliya medhdhiyaagaa, miseti-yaa kayaa, kaduwaa, kuwaasiya kaa'i yoogaa, deelliyaa, deelliyaa kaa'iyooogaa, siyettidabaa oychchiyoogaa, hadaa, qaalaa poliyoogaa, halchchuwaa.

Kulkka malaatatuzzi dummera wudettaa immiyoo-gan nabbabuwa luxanchchatuzzi nabbabiyoogaa.

- ◆ Nabbabuwa qofaa malaata doonaa qofa qashotun go'ettiyoogan shiishshiyooogaa.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwaara oyqettida oyshata oychchanaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati kaallidi de'iyaa luxettawu imettida wodiya luxettaa giigissuwa nabbabuwa bantarkka nabbabidi yaanaadan minttettiyoogaa

Koyro Meeziyaa malaata doonan qonccissiyaa

Ha meeziyaa oyshati luxanchchatauxeelaaladan damma dummera ogetun simmenna agganawu danddayoosona. Hegaa gishshawu wudettay zaarotu bolla gidannan malaatati oosettiyo hanotaa go'ettaa bolli gidana bessees- oyshaakko baanaappe kasetidi kaalliyaageeta polite.

- ◆ Kulkka malaatata saleedaa bolli xaafidi bessiyooogaa, qonccissiyooogaa.
- ◆ Kaaletuwa luxanchchatuzzi nabbabidi qonccissiyooogaa
- ◆ Oyshata issuwa issuwa nabbabiyoogan aygaoogaakko qonccissanawunne luxanchchati daro malaatatundumma dummera qofaa qashotumeretata hegaadankka issi qofaa qonccissanawu Eti danddayiyo dummera dummera ogeta be'iyoo qadaa immanaadan issi issi oyshawu heezzaa gid'iyaa luxanchchati zaaruwa imannaadanoottiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyooode koshshiyaa giigissuwanne kaafeta oottiyoogaa
- ◆ Luxanchchata zaaruwa immiyooode danddayettikko viiduwun duuqqiyoogaa danddayettenn

xaykko hegaappe kase kifile giddon denddi-beennamalaata go'ettikko saleedaaboollixaafiyooga

- ◆ Luxanchchata zaaruwa giddoppe leemiso gididiyaqofa qashata saleedaa bolli xaafiyoogaa.
- ◆ Oyshanne zaaroy wuridoogaappe guyyiyan saleedaa bolli xaafettida qaalata /malaatatunne qofa qashotu bolli tobbiyoogaan luchchanchchati

gida erawubagga gidanaadan maaddiyoogaanne kaalliya luxetta giddon Maaddiyaa miishshatto go'ettiyoogaa.

Naa'antto meeziyaa tobbiya

Luxanchchati nabbabuwa denddo oottiyoogan kaallidide'iyaa oyishatu bolli citan citan tobbidoogaappe guyyiyan citay maayettido qofaa paatettaa kifiliya laggettuzzi shiishshanaadan oottite. Tobettaa sntta qofaa luxanchchati issoy issuwaappe luxanaadaaninne maaddanawu luxanchchati issoy issuwaara haasayiyo wode meretaa malaata doona eti go'ettiyo gishshawu Intte doonaa malaataa meretan go'ettiyoogan be'iyoo qadaa demmanawu danddayanaadan gididiyoogaa hasayidi tobettaa haggaa maaran injjeyite

Oottanawu bssiabay

- ◆ Kifiliya coratettaadan luxanchchati ichchshu citan shaakerettiyoogaa
- ◆ Issi oyshaa issi citawu nabbabadiqonccisidoogaappe guyyiyan lo daqqiqaappe biidi 15 daqqiqa immada citaa tobettaa yuuyya yuuyyada kaalliyoogaa
- ◆ Tobettaa wurssetta bolli cita yaratuppe issi luxanchchaa sinttan eqqada hacitaa tobettaa ayfiya shiishshanaadan minttettiyoogaa.

Meeziya –zaarota

1. Kuwaasiya kaa'iyooogaaninne deelle haattaa giddon bolccati kaa'iyooogaa.
2. Shemppuwaa
3. Balgguwa shemppo wodiya lo'onne ufayssiya ogiyan aattanawu danddayettiyoogaa
4. Malibe'iyooogaa, luxissiyooogaanneqaalaa gelissiyooogaa
5. Dummera dummera luxanchchatussi dummera dummera zaaroy de'ees. Leemisuwawu maxaafata

nabbabiyoogan, balgguwa luxetata luxanaadan, taarikiyaara de'iya sohota xomoosiyooгаа h.h.hm.

Heezantta meeziya

Malaatata phalqiyaa malaatata

Boniyaa, Iitaa, ayfiya maxiniyan meeccidaagaa, xaliyoogaa, luxissiyaagaa.

Heezantta Luxettaa

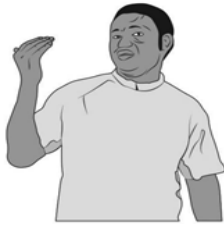
Luxanchchati bantta luxido malaatatun bantta qofaa qonccissanawu eti go'ettanaadan minttettite.

Aadhdhida wodiya peeshota bessanawu dumma dumma go'ettiyo ogeti de;iyooгаа qonccissite,. Leemsuwawu □ Kulkka malaatay wurikko wurssiyoogaa go'ettiyoogaa

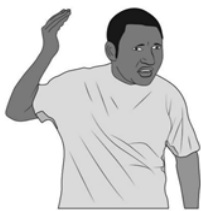
Leemisuwawu

Maas = miyoogaa + wuriis/ wurssiyoogaa

Kulkka malaata kaseegaa/benigaara go'ettiyoogaa

Aadhdhida

Adussa wodiyaappe kase

F. Ongi oobbikolli

Ch.Mare'oo'm mikmikaat

G. Mare'oomine maqire maroo illi caakkishii orachchi mikmikaatii

Kyro Meeziyaa:- Taarikiya oduwa

Luxanchchati balgguwa takettaabaa bantta kifiliya laggetussi qonccissnaadan minttettite.Luxa nchchatu odoy dumma dumma gidanawudanddayk-konne kallidi deiyaabata gelissana bessi- yoogaa qofissite

A. Eti oottido oosota

B. He oosotuppe eti luxido luxettata

Tophphiya malaata doonaa 4tta kifiliya luxissiyaa-gaa kaaletaa

Luxanchchati bantta balgguwa takettaa bantta lifiliya laggetussi eti qonccissiyo wodiyan kaalla kaallada hano gakkanawu eti luxido luxettata Oosuwana peeshhanaadan koshshiya giigissuwaanne maadota Oottite.

Naa'antto meeziyaa:-palamaa

Palamaa Sinttaa qofaabaa luxanchchati banttaqofaa la'a gidida hanotan qonccissiyoogaa meezeta naadan gidiyooгаanne tuma woykko bala geettetiya qofi baynnaagaa luxanchchati akeekona. Luxanchchata naa''u citan shaakkidi palamawu huuphe yohuwaanne palamettiyo wogaaetawu qonccissidoogaappe guyyiyan koshshiya giigissuwaanne maaduwa oottiyoogan luxanchchati bantta qofaa la'an qonccissanawu danddayaanaadan qaadata injjeyite.

Koyro citay:-

Balggo aginati maaddoosona naa''anttocitay:-

Balggo aginati qohoosona.

Oyddantto luxettaa malaatati oyqqidobaa birshshettaa

Ubba malaatatikka kaalliya ichchashubatuppe oosettiyoogaa qonccissiyoogan malaatati coogede oosettennaagaanne wogay etawu deiyoogaa luxanchchati akeekanaadan oottite.

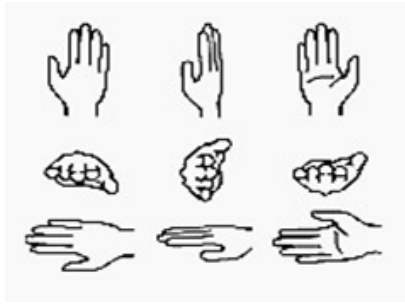
A. Malaatawu kushiya qottaa

B. Malaatay shemppiyo sohuwaa

C. Malaatawu kushiya gomppaaginaa

D. Malaataa qaattaa

E. Malaataare issippe biya som''uwabessiyaanne bollaa qaattata

Kane gidida kushiya gomppaa qaattata

Tophphiya malaata doonaa 4tta kifiliya luxissiyaa-gaa kaaletaa

Balgguwaa

Balgguwa malaata birshshettaa

- Malaatawu kushiya qottaa -----ke
- Malaatay oottiyo sohuwaa ----- tiraabaazzan
- Malaatawu kushiya gomppaa ginaa ----- kare baggi
- Malaata qaattaa ----- gelikessaa
- Malaataara issippe biya som' uwa bessiyaanne bollaa qaattata -----tukettida som''aa

Koyro meeziyaa

Hagaappe bolla baggan imettida leemisuwa maaran ha shemppuwa gidдон go'aa bolli pe'ida malaatatuppe heezzu kulkka, kulkka malaatata dooridinne kaalliyeeageeta kifiliya laggettussi qonccissanaadan eta oottite

- Malaatawu kushiya qottaa
- Malaatay shemppiyo biyo sohuwaa
- Malaatawu kushiya gomppaaginaa

D. Malaata qaattaa

E. Malaataara issippe biya som' uwa bessiyaanne bollaa qaattata

Naa' antta meeziyaa: dabbayuwa zaarota

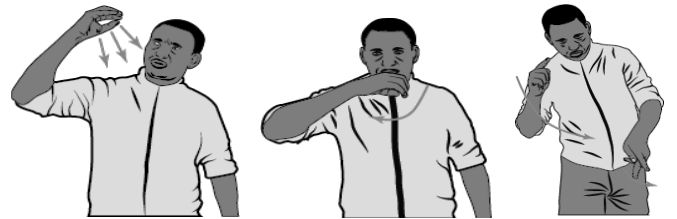
- C
- B
- A
- E
- D

Balgguwaa

shemppuwaa

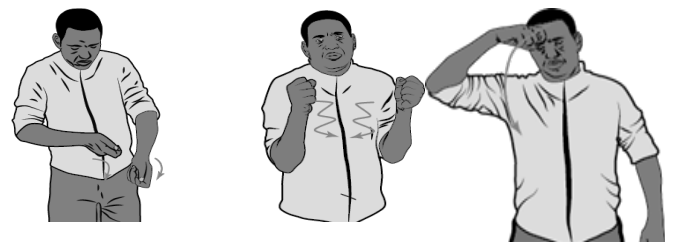
kassaa

Awa ayfiyaa

Hombbiyaa

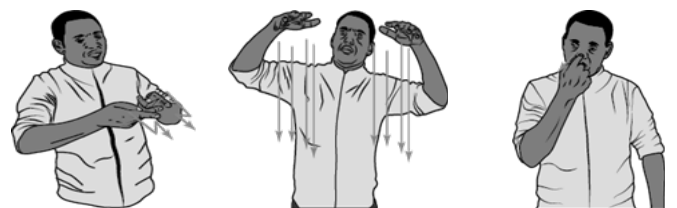
goyyiyoogaa

Bul''iyooгаа

Meeguwaа

Boniyaa

Daadeeshsha

xeena

losamma

Naa'antta shemppuwaa

Dumma dummabata likkiyobata

Ha shemppuwa luxettaappe naagettiya ayfeti

Luxanchchati bantta geesanne deexuwa hegaadankka issibatu yesuwa eta likkiyobatuura qonccissoosona.

Ha naa'antto shemppo luxettaa luxidi wurssi-doogaappe guyyiyan luxanchchati kaalliyaageeta ootana danddayoosona.

- » Yesuwa likkiyobaara issippe gattidi go'ettoosona.
- » Likkiyobata payduwaara issippe dabbyidi goettoosona.
- » Yesuwa likkiyo miishshatu malaatata birehdhiya pitaletun bessoosona.
- » Likettaara ohettida malaatata bessiya ogiyan bantta qofaa qonccissanawu go'ettoosona.

Kukka malaatata

Geesaa aahotettaanne deexotettaa likkiyoobatu malaatatanne likettaa qonccissiya malaatata kilogiraamiyan, Giraamiyan, mitiriyan, santimitiriyan, litiriya, kumttaa, bagгаа, qanttaa, adussaa, aahuwaa, xunntaa, kawushshaa. deexuwaa, orddiyaa,

leeiyaa-----

keehidaro keehippe daro -----

giya qonccissota h.h.m.

Yiiggettaa

Koshshiya maado miishshata

- ◆ Dumma dumma likkiyo miishshatanne misileta

- ◆ Ha shemppuwa kulkka malaatatanne etaara mise gidia misileta/pootota danddayettanna xayikko wolaytattuwa eta misileta hara bagga sinttatun oyqqida karddeta.

Huuphe yohuwa qonccissiyooгаа

- ◆ Huphe yohuwa eretissiyooгаа, qofay etawu qonccana gakkanawu birshshiyootiyooгаа.
- ◆ Likettaara ohettida kulkka malaatata eretissiyooгаа, geesaa, aahotettaanne deexuwa likkiyobata.
- ◆ Likettaare ohettida kulkka malaatata biradhhiya pitaletun bessiyooгаа.

Koyro luxettaa koyro meeziyaa misileta nabbabiyooгаа

1. Ha meeziya sintta qofay ha shemppuwa kulkka malaatatuure erettissanawu gidiyooгаа eta hassayissite

- ◆ Misileta loyyti xannaidi zaaruwa immiyooگان hashetanaadan luxanchchata minttetite.
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyooде eti go'ettiyo malaatatussi mise qaalata saleedaa bollixaafona.
- ◆ Ha tobettaa wurssettaa bolli kulkka malaatatu gidдон gelibeennaageeti de'ikko intte paatetti-daagaa bolli gujjite.
- ◆ Luxanchchatuura issippe gidiyooگان malaatata biradhhiya pitaliyaara zaaritite.

Naa'antto Luxettaa nabbabuwa imettida wodee issuwa.

Nabbabuwa nabbabanaappe kasetidi kaallidide'iya nabbabuwa kulkka malaatata saleedaa bollixaafidi eti oosettiyo honotaakka bessite, gidдо qofaakka qonccissona.

Likkiyoobaa, miishshaa, yesuwebaa, kilogiraamiyan, mitiriyaa, santti mitiriyaa, bagga, haahotettaa, deexuwaa likkiyoogaa, meezaanaa, giraamiyaa, gukkiyaabawu litiruwa, gaalooniyaa, ho”uwawu terimo mitiriyaa, santtigireediyan.

- ◆ Kulkka malaatatussi dumma wudettaa oottiyoogan nabbabuwa luxanchchetussi nabbabite.
- ◆ Nabbabuwa qofaa malaata doonan qonccissite.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwaara ohettida oyshata oychnaanadan minttete.
- ◆ Luxanchchati kaalliyaa luxettawu imattida wodiyaawu luxettaa gigettawu nabbabuwa banttarka nabbabidiyaanaadan eta hassayissite.

Koyro meeziyaa

Luxanchchati nabbabuwa dendo oottiyoogan oyshatazaaranaaddan oottite. Luxanchcheta meedanawu oyshata issuwa issuwa nabbabi nabbabidi qofaa malaata doonana qonccissite

Zaarota

1. Likkiyoobata, meezaanaa, mitiriyaa, litiruwa, terimomitiriyaa, qonccissiyaabati giraamiyaa, kilogiraamiyaa, santtimitiriyaa, senttigireediya.
2. Meezaanan
3. Meezaanay geesaa likkenna gishshaassa.
4. Quccibalan, xaasan, kushiya waraa, wodoruwaa
5. Suure gidida yesuwa eranawu maaddes, nu-unihaggaazettiyoobata nu likkiyaaninne nu-koyidoyesuwan shammanawu maaddes, nu payyettaa kaallanawu maaddes.

Naa’antto meeziyaa dabboyiyoogaa

Koyrotidi etappe koyyettiya oosuwa qonccissite. Kaallidi luxanchcheta ha oosuwa gelanaappe kasetidi naa”u kifiletu xaphon deiya qaalatu aybatettaa tumuppe eridoogaa tillissanawu bixe malaataa issi kuttan luxanchchata bessite. Luxanchchati malaatata eridoogawu tumatikko paydotanne pital-etu xalla woraqataa boolli xaafanaadan woykko kayan kayan kiyi kiyidi bessanaadan oottiyoogaa.

Zaarota

1. C
2. A

3. D

4. B

Naa’antto luxettaa koyro meeziyaa qofa qashuwa oosuwa

1. Luxanchchati qofaa gashota oottanaadan oychnaappe kasetidi kaallidi de’iya geesanne deexuwa yiggiya malaatatabessiya ogiyan eranaadan oottite.
2. Adussa, qantta, lee’ee ordde kawushsha, deexo, gitaa guutta daree’s guuxxees, lo’ees, lo’enna h...h...m.
3. Misiliyo xann’aiiddi bolla bagga xaafetida malaatata g’ettiyoogan naa”u naatiyiggi yiiggidifoofaa qashuwa oottanaadan minttettiyoogaa.

Leemisuwaa:-

4. Lanttaama Calalippe aduqqawusu.
5. Heezantto luxettaa – oyshaanne zaaruwa go’ettaa
6. Luxissiyaagaa naa”u asadan haniyoogaaninne sohuwa laammiyoogan oyshaanne zaaruwa luxanchchatussi nabbabo. Luxanchchati kiitaa erana gakkanaashin zaaritite.
7. Naa”u luxanchchati kifiliya naatu sinttan eqqidi Lanttaamonne Calalo gidiyooogan oyshaanne zaaruwa naa”antanaadan oottite. oyshaanne zaaruwa issi issi qaalaa zaarettiyoogee keehippe koshshiyabaa gidenna. Luxanchchati bantta doonan zaarettanawu danddayikko gidees.
- ◆ Ubba luxanchchati qaaday eta gakkana gakanawusinttawu meeziya oottiyoogaa.
- ◆ Meeziya ootti wurssiyoode garssa baggaara de’iya meeziya luxanchchati nabbabidi eridoogaa tillissidoogaappe guyyiyan kaallidi imettida luxettaawodiyan zaarota eti giigissi yaanaadan oottiyoogaa.

Naa”antto meeziya zaarota

1. Tuma
2. Worddo
3. Worddo
4. Worddo
5. Worddo

Heezantto meeziyaa

Malaatata phalqiyaa malaatata

1. Kawushsha
2. Ordde
3. Xuntta
4. Qantta
5. Guuxxees

Ichchashantto luxettaa- oosuwa luxettaa

- ◆ Luxissiyaagee ha gallassa ooswa luxanchchatussi qonccissite
- ◆ Kifiliya ehiido guutta deexuwa likkiyo meezaa-naannemitiriya go'ettiyo hanotaa luxanchchatussi bessite.
- ◆ Koyrottidi banatta geesaa deexiteettaa erenna luxanchchati ubbay ba ehiido meezanaanaanne mitiriyan likettiyoogan masggafetta-naadanoottite.
- ◆ Luxanchchati na'aa naa'aa gididi moodettiyoogan issoy haraa geesaa deexuwa oychchidi kifiliyawu pissiya aattanaadan oottite.
- ◆ Luxanchchati bantte citaa yartu deexuwaanne geesaa likkiyoogan ha gagaappe kase etawu imettida liketaara yiiggiyoogan na'canttuwan kifiliyawu pcssiya shiishshiyoojaa.

Heezantto luxettaa issuwa issuwaara gatti yiiggiyoogaa

Koyromeziyaa

- ◆ Luxettaappe kasetidi luxanchchati yiiggettana danaddayiyya dumma dumma so giddo miishshata ehanaadan oottite.
- ◆ Luxanchchaa maxaafaa giddon xaafettida kaal-etuwa luxanchchatussi qonccissite, yiggi-xeelliyoo malaatata zaaritite.
- ◆ Luxanchchati issoy issoy kifiliya luxanchchatu sintti kiya di bantta dooridobata yiiggi yiiggidi issi qofa qashuwa medhdhanaadan minttettite.

Ha oosuwa haratuura hashetanaadan oottanawu uttida luxanchchati shiiqida qofaa qashuwa bolli lo'o woykkoiita giya qofaa immanaadan oottite

- ◆ Luxissiyaagee ha hanotaa kaalli kaallidi koshshiya giigissuwaanne kaafiya ootto.
- ◆ Luxanchchati go'ettiyo malaatunne doonaa kifiletuppe ooratta gidiyaaageeta saleedaa bolla xaafidi meeziya wursstaa bolli luxanchcatuura haasayite.

Naa'antto meeziyaa

Luxanchchati meeziya issuwaappe demmido meeziya aassanawu danddayiyo qaadaa injjeyite. Bantta kifiliyaanne kifiliyaappe kareera yiiggettana danddayiyabata koyyanaadan oottite, kaalidikka bantta demmidobata yiiggi yiiggidinaa'u, naa'u qofa qashota oottanaadaaninne kifikya naatu sinttan eqqidi shiishshanaadan oottite.

Leemisuwawu:

Nu kifiliya maskkootee nu kifiliya penggiyaappexuummees.

Nu kifiliya penggee nu kifiliya maskkotiyaappe aakkees.

Oyddantta luxettaa:- malaatati oyqqidobatanne birshshettaa

Luxissiyaagee luxanchchati koyro shemppuwan luxidobata zaarettanaadan oottidinne ha shemppuwan imettida leemisuw hara gujo naa'u woykko heezzu malaattata birshshiyooogan bantta eraa aassanaadan oottite.

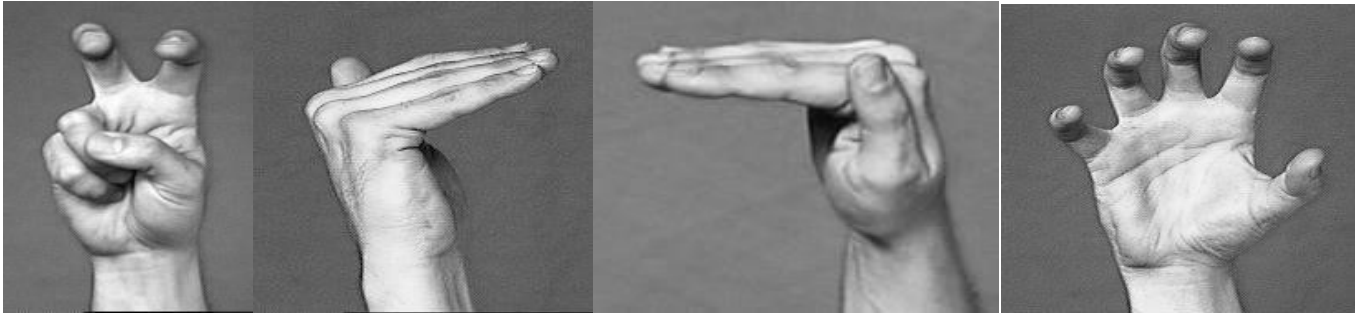
Likkiyoobaa

Likkiyoobatu malaatatanne eti bantta gidдон aoq-qidobatu birshshettaa.

- A. Malaatatu kushiya qottaa-----A
- B. Malaatay oottiyo sohota
- C. Malaatawu kushiya gomppaginaa-----Tiraabaazzan

- D. Malaataa qaattaa ----- haddirssa ushachchappe giddokko
- E. Malaataara biya som''uwa beessiyaanne bollaqaattata -----xoqqugiida hashiya sottu gi xeelliya som''uwa.

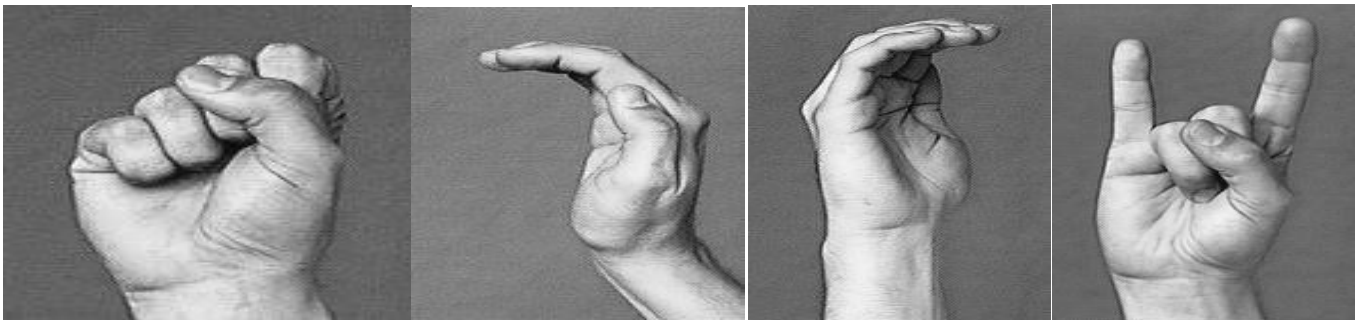
Kan kushiya qottata

Xaaxettidaxaaxettida a xaaxettida Paydo 2

sh shepaydo 5

xaaxettid

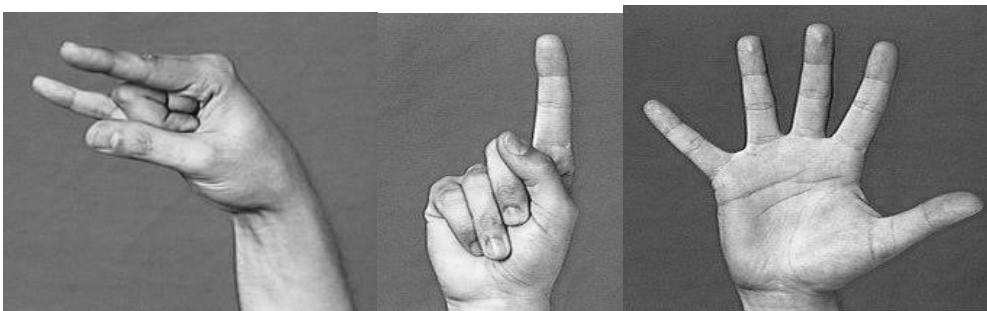

Cucumettida kushiya

Bagga irzzo

Bagga irzzo

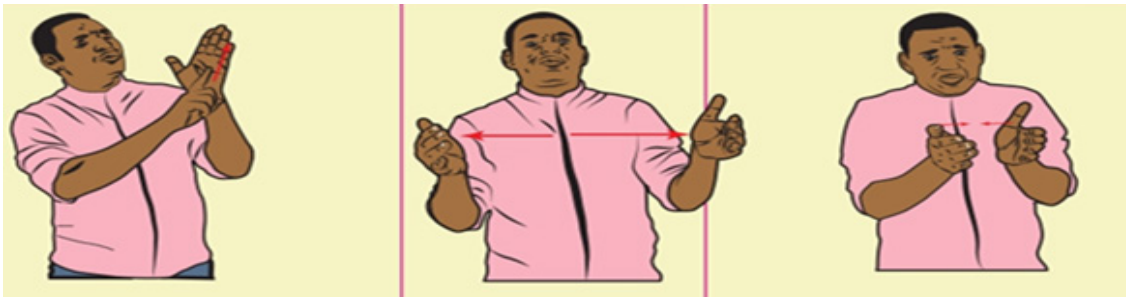
ze qotta

Kaciya

malaata biradhdhiya

Dooya-5

aaro/ bolla

Aaho

xuntta

aaro/ bolla

Aaho

xuntta

Daro

Gidiyaagaa

Guuxidaagaa

Likkiyoogaa

Lagge

Heezzantto shemppuwa

Nu wogaa

Hashemppuwa luxettaappe naagettiya ayifeta

Luxanchchati tophphiya asaa baanne hayttay siyennageetu wogaa qonccissiyaabatu aybatettaa birshshi yootoosona. Ha heezzantta shemppuwa luxettaa wursidoogaappe guyyiyan

luxanchchati kaallididiyageeta oottanawu dend-dayoona

- ◆ wogaa aybatettaa qonccissoosona
- ◆ Bantta deretetta asaabaa/ dalgga manttiyaabawu/heeraa wogaabawu maaddiyabaa immoosona.
- ◆ Go' iyaanne qohiya woata shaakkidi qonccissoosona
- ◆ Go'iya wogata naagiyoogaaninne qohiya wogata xayssiyoogan
- ◆ Maaran bantta heeraa qonccissoosona
- ◆ Wogaara oyqqettda malaatata go'ettanawu doommoosna.
- ◆ wogaara oyqqettida malaatata gidдон de'iyabata birshshi yootoosona

Kulkkamalaatati- wogaaa, hayttay siyennageetu-wogaa, meeziya, qohiyaagaa, go'iyaaagaa, lo'owogata, qonccissiya malaatata/ issoy issuwaara maadettiyoogaa, bonchchettiyoga,

Danddayettiyoogaa ----- h, h. m

Koshshiya maado miishshata

- ◆ Dumma dumma wogata bessiya misileta.
- ◆ Heeraa wogaa bessiya poototanne So gidдо miishshata.

- ◆ Ha shemppuwa kulkka malaatatanne issi mise eta misileta/

Pootota danddayethana xaykko wolyttatto misileta etahara bagga sinttata oyqqida karddetta.

Huuphe youwa qonccississi yoogaa

- ◆ Huuphe yohuwaara eretissiyooqaa qofay etawu qonccana gakkanawu qonccissiyooqaa
- ◆ Nu'woga'giya malaatay naa'u dummadumma bana danddayida malaatatu watta giddiyooqaa qonccissiyooqanluxanchchatu malaatatu merettaa wogaa erettissiyooqaa.

Wogaa + Nu = Nu wogata

Koyro luxettaa:

koyro meeziyaa misileta nabbabiyooqaa

1. Ha meeziya sintta qofay ha smemppuwa kulkka makalata eretissanawu giddiyooqaa hassayssa.
 - ◆ misileta loytti xannaidi zaaruwa immiyoogan hashetanaadan luxanchchata minttetite.
 - ◆ Luxaanchchati zaaruwa immiyo wode go'ettiyo malaatatussi mise qaalata saleeda bolli xaafite.
 - ◆ Tobbiya wurssettaa bolli kulkka malaatatu gidдон odettennabay
 - ◆ de'ikko intte paatettaa bolli gujjite.
 - ◆ Luxanchchatuura gididi malaatata birdhdhiya pitaletuura zaarite.

Oyshata

1. Misiliya bolli intte be'iyoo wogaa hanotatu gidдоppe intte eriyo wogaa qonccissiyaabati de'ikko awugaa dere- asaa wogaa qonccissiyaako intte kifiliya laggetussi qonccissoo.

2. Haisiliya bolli beettiya wogaa qonccissotuppe intteegaa woykko intte de'yo heeraa wogaa qonccissiyaagee awugaakko inttenaluxissiyaa-gaawu yootite.
3. Naa'antto misiliya loytti xeellidinne intte erido kiitaa inttena luxissiyaagawu yootite.

Naa'antta luxettaas nabbabuwa [Imettida woodee issuwa

- ◆ kasetidi giigida nabbabua kulkka malaata-ta saleedaa bolli xaafada etioosettiyoogiya bessiyooгаа, eta giddo qofaa qonccissiyooгаа. Wogaa, Nashshiyooгаа, malaalettiya, xo-moossiyooгаа, kare -biittaa asata xomoosiyaaageeta, miilooone kare biraa laamiyaa, dere asata, derettaa asaa, dereta, eta huuphe taarkiyaa, buquraa, issippetetattaa, kotta, Issippe, kane, denddo, baaso, issippede'iya, sarotettaa, de'iyooгаа, issoy issuwaara danddayttiyoogaa, bonchchtettiyoogaa, cima asaa, maadettiyoogaa, issoy issuwaara warettiyoogaa, xayssiyooгаа, sintta qofaa, Issippe, dichchaa, duretettaa, go'iyaaгаа, qohiyaagaa, qaxxariyoogaa, machchiyo immiyo/azinawu immiyoogaa, sha-haraa, akkamettiyoogaa, payyatettaa ,eqoataa xayssiyooгаа, aawatettaa, lo'okbboyiyooгаа, Naagiyooгаа, yeletaa, aattiyogaa, banqqatettaa.
- ◆ Kulkka malaatatussidumma wudettaa oottiyoo-gan nabbabuwa Luxanchchatussi nabbabite.
- ◆ Nabbabuwa qofaa malaata doonaa qofa qashu-wan shiishshite.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwaara oyqqettida oysha-ta oychchanaadan minttettite.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwa banttarkka malaata doonan nabbabanaadan minttettite.

Koyro meeziya:-

zaarota

1. Leemisuwawu:- Tophphiya asaa ayyetiya woga-ti de'osona.

Nu wogati biittaa xomoosiyaaageeta yeemoyoosona.h.m.

2. Issippe saruwan de'iyooгаа danddayettiyoogaa, bonchchettiyooгаа,cima asaa bonchchiyoogaa,maadettiyoogaa, h.h.m.

Kare biittaa miishsha laamiya, leemisuwawu:- do-laariyaa, pawunddiyaa, yuuruwa-h.h.m.

3. Macca naata qaxxariyoogaa, macca naati luxennaadan diggiyoogaa, layttay geluwawu gakkennan macca naata azinawu immiyoogaa, shaara maccaaasti aakkamuwa kaallanaadan oottennaagaanne payyatettaa eqotan yelennaadan diggiyoogaa, h.h.m.

4. Ubbaagaakka.

Naa'antto meeziyaa qofa qashuwa Oosuwa.

Nabbabuwigiddon de'iya birshshettaa denddo oottiyooگان luxanchchati kaalliyaa malaatatu bolli oyddaappe dariya malaatata oyqqida qofaa qashota oottanaadan oottite.Qofaa qashoti oosettiyooy kifiliya naata sinttan malaata doonan gididiyoogaa hassayissite.

1. Dere deretettaa asata
2. Wogaa
3. Lagge
4. Ayyettiya
5. Qohiya

- ◆ Luxanchchati banttawu imettida malaatatu bolli qofaa qashota medhdhiyo wode kase aadhdhida naa'u shemppotu gidдон eti luxido malaatatanne wogata go'ettanaadan minttettite.

- ◆ Keehi cora malaatata go'ettiyo hanotawu minttettinawu luxanchchati go'ettanaadan koshshiya malaatatu paatettaa saleedaa bolli xaafite.

Hezzantto luxetta

Koyro meeziyaa luxanchchati luxidoogaa oosuwa bolli peeshshanaadan minttettiyoogaa.

- ◆ ubba luxanchchatikka bantta deretta asaagaa woykko bantta de'yoheeraa wogata kifiliya laggetussi yootanaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Bantha deretettaa asan woykko bantta heeran eti meezetido wogatu gidдон go'iyaaanne qohiyaageeta giyo wogata shakkidi qonccissanaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Luxissiyaagee kase meezetidoogaadan luxanchchitu zaaruwa kaalli kaallidi koshshiya giigisuwaanne kaafetaa oottiyooگان hegaadankka oortta doometattanne malibe'ota assana bessees.

Naa'antta meeziyaa

- ◆ Luxissiyaaaa palamaa sinttaa qofaa luxanchchati beegottida hashettiyaagaa oottanawunne banttaa luxido malaatata, qofaa qashotanne som"uwaanne bollaa qaattatun banttaa qofaa qonccissanawu go'ettanaan minttettanaassa gidio gishshawu ha sintta qofay banqqatiyo hanotaa injjeyite
- ◆ Luxanchchata naa"u citan shaakkidinne palamaa wogaa qonccissite leemisuwaa
- ◆ Kayaa naagidi haasayyoogaa
- ◆ Huuphe yohuwa naagidi haasayyoogaa.
- ◆ Haraa qofaa loytti ezggiyoogaanne ayyoo zaaruwa immiyoogaa.
- ◆ Palmaa huuphe yohuwa qonccissite, Tophphiya asa ubbawu kotta gidio wogata kabboyioogaanne naagiyoogaa gidдон oyddantta kifile luxanchchatussi gishshay dees/ de'enna.
- ◆ Issi citay sishshay de'es, hara citay gishshay baawa giya qofaa maaddidi palamettana bessees.

Oyddantto luxettaa:- Nabbabuweaa

- ◆ Hegaappe kase giigida nabbabuwa kulkka malaatata saleedaa bolli xaafidi eti oosettiyo hanotaa bessiyooogaa, gidдо qofaakka qonccissiyooogaa.

Biittaawaa, Ammanuwaa, hayttaysiyennaageeta, dereasaayaraa, qonccissuwa, birshshiyooogaa, wogaabaa, durssaa, de'uwa ogiyaa, wolqqanttiyoogaa, meeziyaa, suntaa, maayettaa, muussaa, ertaa, maaduwwaa, akeekaa, medhdhiyoogaa, aassiyooogaa, maayettennaagaa, issippetetta duussaa, gelissiyooogaa.

- ◆ Kulkka malaatatussi dumma wudettaa oot-tiyoogan nabbabuwa luxanchchatussi nabbabiyoogaa.
- ◆ Nabbabuwa qofaa malaata doonan shiishshiyooogaa.
- ◆ Luxanchchata nabbabuwaara oyqqettida oyshata oychchanaadan minttettiyoogaa.
- ◆ Luxanchchati kaalliya luxettawu imettida wodiyan luxettaa giigaa nabbabuwun banttaarkka nabbabidi yaanaadan minttettiyoogaa.

Koyro meeziyaa:-Taarikiyaoduwa

- ◆ Taarikiya oduwa sintta qofay luxanchchati eridoy banttaa doonan zaaridi haasayyoogan bantta eridokeenaa bessanaadaaninne he ogiyaarakka haasaya danddayaa dichchanaassa.
- ◆ Luxissiyaagaa ha taarikiya oduwan he bilaeraa dichchanawu danddayettiya ogiyan injjeyanawu malite.
- ◆ Luxanchchatu malaataa go'ettiyo hanotaanne qofaa qashuwa oottiya hanotaa loytti kaalliyooogaanne xaafiyoogan kaalliya luxetatussi maaddiyaabadan go'ettite.
- ◆ Luxanchchati issoy issoy kiyi kiyidishiishshandand minttettona. Bantta oduwa gidдон kaalliyaaageetaa gelissiyooogaa tillissite.
- ◆ Eranchchati wogaa aybatettaabaa ammaanaadan.
- ◆ Hayttay siyennaageetuwwogaa aybatettaa
- ◆ Hayttay siyennaageetu wogay deretettaa asaa-gaappe woykko Tophphiya asaa wogaappe dummatiyo eeshshaa
- ◆ Hayttay siyennaageetu wogaa aassiyoonne akeekaa medhdhiyoogaa gidдон hayttay siyennaageetu beeraa.

Naa'antta Meeziya

1. Hayttay siyennaageetu de'uwa ogiyaa
2. Hayttay siyennaageetu wogay qoncciyoy wogaa maayotuni, qumatun,durssatun h.h.m. gidenna.
3. Malaata doonaa haasayaa dommanaappe kasetidi ayfiya gayttotetta medhdhiyoogan haasayyoode ayfiya ayfiyaara xelettiyoogan poo'oy de'yo sohuwan shiiqiyoogaa, eretaa wodiyan aaho madiya qofaa oychchiyoogan (leemisuwadan aawaa suntaa,luxettaa keettaa, suntaa, oosuwwaa, qatuwwaa, h.h.m.) malaata suntaa imiyoogan dumma dumma gayttiabata go'ettiyoogan shiiqana h.h.m.
4. Hayttaa siiyoonne siyennaageetu gidduwan merettiya paraqeta guuttees, dere asay hayttay siyennaageetubawu lo"o eray de'anaadan oottees, hayttay siyennaageetu issippetettaa duussaa gidдон lo"o xekkan de'anaadan maaduwa oottees.

5. Banttaa demmido hanotan wogaa eretissanawu maliyoogaa.

Heezzantto Meeziyaa:-

Zaarota

1. Worddo
2. Worddo
3. Worddo
4. Tuma
5. Word

Oyddantha meeziya Qofa qashota oosuwa

Luxanchchati kaallidi deiya malaatata go’ettiyoogan malaata doonan qofa qashota ottanaadan

Minttettite

1. wogaa
2. Hayttay siyennaageetu wogaa
3. Meeziya
4. Kotta wogaa
5. Issippe gattidi

Ichchashantto luxetta

Malaatata birshshetta

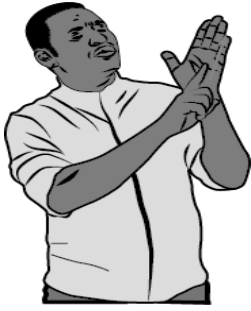

Woogaa

Wogaa malata birshshetta

- A. Malaatta kushiya qottaa ----- Be
- B. Malaatay oottiyo sohuwa ----- som’uwau ushaanchcha bagga
- C. Malaatawu kushiya gomppa ginaa -----haddirssa baggawu
- D. Malaataa qaattay ----- Irzzo
- E. Malaathaara issippe biya somuwa bessiyanne bollaa qaattaa ----- sottu giida som’awa

Citan, citan gidioogan boolla bagga saaxiniyagiddon imettida leemisuwa maaran hashemppuwa gidдон eti luxido kulkka malaatati oyqqidobata birshshi yootite.

Wogaa

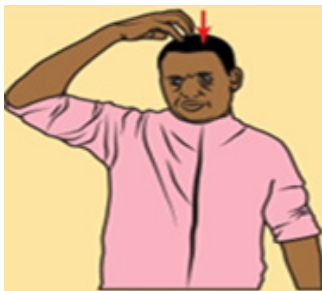
Go''aa

Deriyaa

Maadettiyoogaa

Dere asaa

Lagge

Lo''o / Galatissiyabaa

Doonaa

Oyddntta shemppuwa

Biittatunne sohotu sunttata

Ha shemppuwa luxettaappe naagettiya ayfeta

Luxanchchati bantta biittaawatettaanne de'iyoo qatuwa ziqqaappe biidi xoqqa xekkaa gakkanawu paattidi qonccissoosona.

Ha oyddantto shemppo luxettaa wurssidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaalliyaaabata oottana danddayoosona.

- » Sa'a gufanttuwaa, Afirqqaa, Tophphiya Dalgga manttetun, Dalgga manttetu gidдон beettiya gita, gita Ambbatu sunttaa malaatata eta biradhdhiya pitaletu malaatatuura bessoosona.
- » Luxanchchati bantta bittaawatettaa sheesha /kochchaanne de'iyoo qatuwa ziqqaappe biidi xoqqa xekkaa gakkanawu yootoosona.
- » Luxanchchati de'iyoo qatuwa go'aabawu qofaa immoosona.
- » Qatuwa qonccissiya /bessiya malaatata go'ettiyooga doommoosona.
- » Qatuwaanne ginaa bessiyaagaara ohettida malaatata birshshiyootoosona.

Kulkkamalaatati:- sa'a gufanttuwaa, Afirqqaa, Tophphiya, Dalgga manttetunne gita, gita Ambbatu malaatatu qatuwa qonccissiya/ bessiya malaatata go'ettiyooga doommoosona- (Giddo,ushachch bagga, hadirssa bagga, tohossa, huuphessa, xoqqu giidi, ziqqigiidi h.h.m)

Yiiggettaa

Koshshiya maado miishshata

- » Karttata

- » Heeran erettida qatota, leemisota
- » Ha shemppuwa kulkka malaatatinne eta mise misileta / pootota danddayettenna xaykko wolayttatto misileta zokko bagga oyqqida karddeta.

Huuphe yohuwa eretissiyooгаа

- ◆ Huuphe yohuwaara eretissiyooгаа:- qofay etwu qonccana gakkanowu qonccissiyooгаа.
- ◆ Sohuwa, sunttata qatuwaaranne ginaara oyqqettida kulkka malaatata eretissiyooгаа.
- ◆ Sunttata , sa'a gufanttuwaa, Afirqqaa, Tophphiya
- ◆ Qatuwaanne ginaa bessiya malaatata, gidдо, ushchcha bagga, haddirssa bagga, tohossaa, huuphessaa, xoqqu giidi , ziqqigiidi h.h.m.
- ◆ Sohuwa sunttatatuure qattuwaaranne ginaara oyqqettida kulkka malaatatu biradhdhiya pital-eta bessiyooгаа.\

Koyro luxattaa:-

koyro meeziyaa misileta nabbabiyooгаа.

1. Ha meeziya sintta qofay ha shemppuwa kulkka malaatatuura eretissiyooгаа giddiyooгаа hassay-issite.
- ◆ Luxanchchati karttaa nabbabi nabbabidi banttaeriyo sohota bessanaadan minttetite.
- ◆ Karttata dendo oottiyooگان bantta de'iyoo sohota garssappe doommidi bollawu gakkanawu qanccissanaadaa oottite.
- ◆ Leemisuwawu ta de'iyosay Jijigaana, Jijigi Sumaliya dalgga manttiya gidдон beettawusu Sumaaliya dalgga manttee Tophphiya gidдон beettees.

Tophphiya Afirqqaa gidдон de’awusu h.h.m

- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyoode malaatata eti go’ettiyo hanotaa kaalli kaallidi koshshiya giigissuwa immite.
- ◆ Luxanchchati ooratta ooratta malaatata go’ettiyoode saleedaa bolli xaafiyooгan wurssettan luxanchchatuura tobbite.

Oyshata

1. Kallidi de’iya karttata loytti xeellidi intte eriyо biittaa sunttatu malaatata inttena luxissiyaagaa bessite.
2. Karttaa denddo oottiyooгan ha”i intte beettiyо sohuwa garssaappe biidi bollowu gакkanawu (Ambbaa, Allaanaa, Moottaa,Dalgga manttiyaa, Bittaa /ano-biittaa) qonccissanawu malite.

Naa”antta meeziyaa

Ha meeziya oosuwa doommanaappe kasetidi luxissiyaagee kaallidi de’iya qatuwaa/ ginaa bessiyaabata qonccissite, gidдо, ushachcha bagga haddirssa bagga, tohossa, huuphessa xoqqu giid, ziqqi giidi h.h.m.

Luxanchchatuure issippe gididi suure gidida ginaa bessiyaagaa kayye sohuwan kunttanaadan eta meezeyite.

Meeziya zaarota

1. Keeniya beettiyoy Tophphiyaappe tohossa baggaana.
2. Tophphiya beettiyoy keeniyaappe huuphessa baggaara.
3. Tophphiyaappe xoqqu gaada beettiyay Eritira.
4. Jubutee beettiyoy Tophphiyaappe ushachcha baggaana.
5. Suudaanee Tophphiyaappe haddirssa baggan beettawusu.

Naa”antta luxettaa Nabbabuwaа (Imettida wodee issuwaa)

Hagaappe kase giigida nabbabuwawu kulkka malaatata saleeda bolli eti oosettiyo hanotaa bessiyooгaa, gidдо qofaa qonccissiyooгaa.

Siiqо ta luxettaa laggiyawu yee! Erettiyoogaa, Arshsho, Afirqqaa, Dalgga manttiyaa, bana bankkra ayssiyaagaa, Tohossa Tophphiya Gede’o moottaa, shuchchaa, sayinisiyaa, dichchiyoogaa, maaddi-

yaabaa, Daddaabiyaа, bonchchuwa,

- ◆ Kulkka malaatatussi dumma wudettaа oottiyooгan nabbabuwa luxanchchatussi nabbabiyoogaa.
- ◆ Nabbabuwa qofaa malaata doonana qofa qashota go’ettiyoogan shiishshiyooгaa.
- ◆ Luxanchchati nabbabuwaara oyqqattida oyshata oychchanaadan minttettiyoogaa
- ◆ Luxanchchati kaalliya luxettawu imettida luxettaа giigettawu nabbabuwa bantta huuphen nabbabidiyaanaadan minttettiyoogaa

Koyro meeziyaa zaarota

1. Luxettaa laggiyawu
2. Bana cretissiyooгaa
3. Tohossa Tophphiya Dalgga manttiyan Gede’o moottan wonaago allaanan
4. Biittaa,Dalgga manttiyaa, moottaa, Allaanaa, Ambbaa, shuchchaa,
5. Uddufun dalgga manttetinne naa”u banabarkka bana ayssiya ambbati.

Naa”antto meeziyaa zaarota

1. Kumetta sunttaа aawaa, aawaara-Habitaamu kaaleb waadda.
2. Biittaawatettiy-Tophphiya yeleta
3. Dalgga manttee—Tohossa Tophphiya
4. Moottay---Gede’o
5. Allaanay ---Wonaago
6. Ambbay ----Wonaago
7. Shchchay ----ol
8. Keettay paydoy ---oo29

Hazzantto meeziyaa

Meeziya naa”aa bolli oottido meeziya denddo oottiyooгan kaalliya intte kumetta qatuwa intte kifiliya laggetussi malaata doonan shiishshite.

1. Kumetta sunttaа aawaa, aawaara -----
2. Biittaawa tettaa -----
3. Dalgga manttiyaa-----
4. Moottaa-----
5. Allaanaa-----

6. Ambbaa-----
7. Shuchchaa-----
8. Keettaa pay duwaa-----

Heezantto Luxettaa

Malaatatu birshshettaa

Luxanchchatuwre issippe gidiyooogan ha shempuwa gidдон xaafettida kulkka kulkka malaatata birshshite.

Leemisuwaa

Sohuwaa

“Sohuwa” malaata birshshettaa

- A. Malaatawu kushiya qottaa-----pe
- B. Malaatay oottiyo sohuwa-----
bolla bagga, bollaa kifiliyabaazzan
- C. Malaataa kushiya gomppaa qottay -----
pudekko
- D. Malaataa qaattay ----- Irzzo
- E. Malaataara issippe biya som”uwa
bessiyaanne bollaa qaattata -----la’a

Salo-gufantto

Afirqqaa

BTophphiyaa

Ambbaa

Dalgga manttiyaa

Moottaa

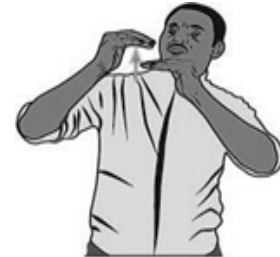
Ushachcha bagga

De'iyu qatuwaa

*Haddirssa bagga
ginaa*

xoqqu giidi

Ichchashantto shemppuwa

Ta Leemisuwa

He shemppuwa luxettaappe naagettiya ayfeta

Luxanchchati bantta huuphiyaagaanne hara asatu taarikiya odoosona.

Ichchashantto shemppo luxettaa wurssidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaalliyaagaa oottanawu-danddayoosona.

Haratussi leemiso oottiya oosota shaakkidi qonccissoosona.

- » Aadhdhida wodiyaanne yiyawodiyawu go'ya peeshota meezetosona.
- » Ha huuppe youhuwaara oyqqettida malaatata go'ettiyoogaa doommoosona.
- » Ha huuppe yohuwaara oyqqettidamalaatnti oyqqidobata birshshi yootoosona.
- » Malaatata bessiyaogiyan bantta qofaa qonccissanawu eta danddayssiya ogeta meezeyiyaogaa.
- » Wogaara oyqqettida malaatata birshshi yootoosona.

Kulkka malaatata:- leemisuwaa, erettidaagaa/Goobaa, bonchchettidaagaa, lo'uwaa, Iitaa, bonchchissiyaagaa, malaatissiyaagaa, minuwaa, Eeshshaabaa, dumma geetettiya asaa maaddiya oosota, malaatata, ooratabaa madhdhiyo oosuwa, bollaa minttettuwa, poletikaa, misiliya medhdhiyoogaa,-----h.h.m.

Koshshiya luxettawu maaddiya miishshate

- ◆ Edisene pootuwa Tophphe xekkaaninne heeran erettida leemiso gidia oosuwa medhdhidi woytuwa ekkida asatidumma dumma oosuwa

sohotun ayfettiya oosuwa oottidaageeta gidiyooan woyiyuwa ekkiyoode bessiya xufetu woykko gaazeexaa bolla misileta

- ◆ Ha shemppuwa kulkka malaatatinne eta mise misileta/ pootota danddayettana xaykko wolayttattuwa misileta hara bagga sinttata oyqqida karddeta.

Koyro Meeziyaa:-

Imettida wodee issuwaa

Luxanchchati kaallidi de'iya oyshata zaaranaadan oottite.

1. Ha misiliya bolli intte be'yo luxiyaagee woyituwa ekkidoy ay oottidi ekkidaakko intte mala qofaa immite.Luxettaa keettan giddonleemiso gidissiya oosoti
 - ◆ Lo'o eeshshaa bessido gishshawu
 - ◆ Haratuppe lo'o oosuwa ayfiya ehiido gishshawu
 - ◆ Luxettaa keettaa sunntaa annaacettiyoogan xoonido gishshawu
2. Woyituwa immiyaagaanne ekkiyoogaa xeelliya asaasinttaa xeelliyooan woyituwa ekkiyoogaa medhdhiyo hanotaa qonccissite.

Luxanchchatuppe naagettiya zaarotu gidloppe kaallidi de'iya garssa hanotaaqonccissiya malaatati gelidoogaa tillissite.

Woyituwa ekkiyagaappe ufayssaa, seessaa alettaa.h.h.m.

Eqqi xeelliya asaappe ufayssaa, amuwaa, bessenana qanaatiyaa .h.h.m.

3. Misileta be'yoogan woyituwawu gattana danddayssiya oosota paattidi yootite.

Luxetta keettaappe kareera leemiso oottiya oosota

Bolaa minttetuwan, misiliya medhdhiyo xaafiyoonne yexxiyoeraa oosuwan, sayinsiyan, bantta oottiidi de'iyoo oosuwan, h.h.hm. Haratuppe lo'o oosuwa ayfiya mazagabissiyooqaa.

Naa'antto Luxettaa Nabbabuwa Imettida wodee issuwaa

Tillissite Hegaa maarankka nabbauwa nabbabite

◆ Wudettay bessiyoo kulkka malaatata ooratabaa medhdhida eranchchane dumma cincca

Pilggiyaagaa, akeekaa, Jallaa, qonccissiya sunttaa hidootaa qanxxennaagaa, gida era, guuxxiyoogaa

Wozanaappe amaniyoogaa, hanqqettiyoogaa, bana barkka, luxissiyooqaa, waayiya, eriyooqaa, pilggiyoogaa, minuwaa, Baaburiyaa, oosuwan geliyoogaa, Baaburiyawu issi kifilyaa, karamella, gaazeexaa, bayzziyoogaa, miishshaa, kaafiyooqaa, tamaa daafaa, oosuaappe yeddetiyoogaa, kaamiyan dom'ettiyoogaa, Eesuwan daafaappe attiyoogaa, ufayttiyoogaa, wulataa, telgiraafiya, yeddiyoogaa, ekkiyoogaa, oosuwaa, luxissiyooqaa, qammaa, saatiyan, saatiyan, gadaawaa, kiitaa salettiyoogaa, kaseppe loyttiyoogaa, oyttamu sha'u dool riyaa, (Amerikka biittaa biraa), qanxxiyooqaa, hiyyesatettaa, yeddetiyoogaa.

◆ Hagaappe bollaara wudettay koshshiyoo malaatata dumma dumma ogiyan go'ettiyooga gidдон luxanchchatussi qonccissanawu malite. Leemisuwawu luxissiyooqaa.

◆ Luxissiyaagee luxanchchata luxissanawu (kareppe Soo kushiya gom ppaa giddokko)

◆ Bana barkka luxissiyooqaa [sooppe kare kushiya gomppay karkko].

◆ Naa "antto Luxettaa- Hayttay siyenna eranchchaa tumu taarikiyaa]

Koyro shaahuwaa

Luxanchchati suure erana gakkanawu hakaaletuwa etawu qonccisste. kase meezetidoogaadan issi issi oyshaa nabbabi nabbibidi qofaa qonccisite. Zaaroti dumma ogetun imettana danddaykkonne kaallidi de'iyaa ayfe yohota qonccisana bessees.

1. Hayttay siyennaagaa gididiyoogaa
2. Yelettidosappe Laappun layttan
3. Bawu de'iyaa haytta sissaa metuwa gaasuwan ALuxissiyooqaa eranawu danddayibeennaagaa
4. Bana barkka Luxissiyooqan, pilggiyoogan, nabbabiyooqan, zal'iyooqan
5. Guutta na'ay Baaburiyan dome'ettanaanishin be'idi ashshiyooqaa
6. Telegiraafe giyo miishshaa zaaretti loyttidi medhdhiyoogaa oosuwaappe goodettiyoogaa

Naa'antta luxettaa:-

Hayttay siyenna eranchchaa tumu taarikiyaa

Naa'antta shaaho

Luxissiyaagoo!

- ◆ Naa'antto shaahuwa ne nabbabanaappe kase koyro taarikiya shaahuwa koyruwan qanttada shiishsha.
- ◆ koyro shaaho issuwan wudettay imettido malaatatussi guuxishn issito zaaretta.
- ◆ Naa'antto shaahuwa gidдон kaallidi de'iyaa malaatatussi wudettaa immite. Medhdhiyoogaa, yettaa yettaa kaaiyo miishshata, maaciyooqaa, dizayinyaa, miishshaa, injjetiyoogaa, taarikiyaa, cenggurssaa, duuqqiyoogaa, erettidaagaa, Amppuuliyaa, shaamaa, go'ettiyoogaa, korenttiyaa, wolqqaa, Eettiyoogaa, jenereteriyaa, Eqotaa, silkkiyaa, Tekinoolojiyaa, adussa, haahotettaa, misiliyaa, gaattiyooqaa, silimaa, hosuppun- tammanne oydda, issi sha'a, ayfiyaa, keettaawa, shukkiyoogaa, xubiya.

koyro meeziyaa

Taarikiya qanttidi yootiyoogaa

Tophphiya doona malaataa 4tho kifiliya luxissiyaagaa kaaletaa

Luxanchchati naa'u nbbabotu gidдон wudettay imettido malaatata go'ettanaadan malite.

Hagee osttidoogaakka kaallite. Luxanchchati qofaqashota oottiyo wogaa loytti xeellidi kaalliya Luxettatu gidдон hara maaddiyaabatto go'ettona.

Taarikee qanttan

Tomaas olivaa Edesenee hayttay siye nna ooratabaa medhdhiya eranchcha. Hayttay sissaa ixxidoy yelettoosappe laappunnta layttaana. Hayttay siyenna gishshawu luxettaa eranawu danddayi beenna. Hegaa gishshawu hajalay giidi xeesona. Aayiya yiilottada luxettaa keettaappe kessada soon luxissaasu. Edeseni Aayyiya luxissiyoo gaappe hara gujuwa barkka nabbabiyoogaanne pilggiyoogan bana barkka luxissiyoo gishshawu luxetta keettan gelidi luxiyaageetuppe aaruwa erees. Edise nee mino cinccanne hidootaa qanxxenna asa. Etasoy hiyyeesa gidiyo gishshawu yelettidosappe 12 layttan Baabure gidдон oosuwa gelidi oottiyoo gaadoommiis. Issi galla pilggiiddi Baaburiya gidдон tamaa daafuwa dentto gishshawu ha oosuwaappe goodettiis. Hegaa gishshawu Baaburiya eqotan zal”iyoo gaadoommiis.

Issi galla Baabure issi qeeri na”aa dom”ananiyooga beidi ashshiis. He na”aa aaway posttaa yeddiyoogaanne ekkiyo oosuwa luxissiyoo gaan posttaa yeddiyoonne ekkiyo oosuwa eranchcha oottiis.

Edesenee ha postta yeddiyoonne ekkiyo miishshaa; barkka oottiya miishsha oottiis. A ooswagadaaway yiillotidi a oosuwaappe gooddiis. Edesenee oosuwa gelido suuqiya gidдон moorettida darasaa attamiyo maashiniya qommuwa kaseppe lottidi oottiyoo gaan koyruwan oyttamu shaa”u dolaare qanxxetto gishshawu hagaappe guyyiyan dure gido gishshawu pilggetta xallaa oottiyoo gaadoommiis. Edesenee issi sha’appe bolla miishshata medhdhiis. Leemsuwu, yettaa kaa’iyo miishshaa, cenggurssaa duuqqiyo miishshaa, Ampuuliyaa, korinttiya wolqaa kassiya jenereteriya. Edes nee eraa siyana danddayssiya miishshaa medhdhidi go’ettanawu koyyibeenna sikki gattin oottiyaagaa; oottanawu shiiqida oyshaa ekkibeenna Edese nee yelettoosappe hosuppuntammanne oyiddu layttan hayqqiis.

2. Edesenee taarikiyaappe luxanchchati luxana bessiya bira, bira luxettati kaallidi de’iayaageet oyqqees.

- ◆ Hayttay siyennaageetubawu eray baynna daro asati de’oosona.
- ◆ Hidootaa qaaxxana bessenna.

- ◆ Luxiyoo gee luxetta keetta xallan zawetidabaa gidenna.
- ◆ Hayttay siynnaagee danddayennaagaa gidenna.
- ◆ Hayttay siyennaageeti aybabaakka oottanawu danddayoosona .
- ◆ Hayttay siyennaageeti asa na’a duussawu gita maaduwa oottidosona
- ◆ Haytt siyennaageeti Tophphiya dichchawu maaduwa oottana danddayoosona.

Naa”antto meeziyaa:-zaarota

luxanchchati issi qofaa dumma dumma ogiyan qonccanawu danddayttiyooga eranaadan issi oyshaa guuxishin naa”u luxanchchati zaarenaadan oottite.

1. Minotay so asaa kaafiyaa, nabbabiyo meeziyaa, dola imotaa h. h.m.
2. Morettida darasaa attamiyo maashiniya qommuwa loytti giigissi oottiyoo ga
3. Ampuuliyaa meruwan
4. Hayttay siynnaagee go”appe attin qohyo baynna gishshawu
5. Hayttay siyennaagee danddayennagaa gidenna, hayttay siyennaagee bana danddayida go”ay deees
6. Hagwu suure zaroy baa. Luxanchchati la”a gidida qofaa qonccissanaadan paqqadite.
7. Issi sha ‘aappe bolla.
8. qofaa shiishoy oosuwa bolli wudanawu maaddiis.

Heezantta meeziyaa

Meeziya sintta qofay kifile gidдон tobbiyo qaadaa-injjenaassa.

Luxissiyaagee zaaruwaappe aadhdhidi Luxanchchati yootanaadan minttettuwa bolli wdite.

Issi luxiyaagee zaaruwa immidoogaappe guyyiyan kaallidi de’iya malaatata go”ettiyoogan tobettaadoommaadaaninne hara luxanchchati hashetanaadan minttetite ,

- ◆ Ha”imettida zaaruwan woykko shiiqida qofaa maayettiyooga.

- ◆ Dummatida zaaroy woykko qofay de'iyoogee de 'ees.h.h.m.

Luxettaa heezza palamaa

Luxissiyaagoo:-

- ◆ palamaa birasintta qofay ha shemppuwa gidдон eti luxido malatata bantta qofaa qonccissiyooḡan ḡo"ettidi bessanaadan luxanchchata hassayisite. ,
- ◆ zaarotuppe aadhdhidi luxanchchatu malaataa ḡo"ettaanne shiiquwa bolli wudite.
- ◆ Ha shemppuwa gidдон eti luxido palamaa wogata zaaritite.
- ◆ Ubba luxanchchatikka bantta huuphe palamaa shiishiyaageeta shiiqanaadan oottiyooḡanne eta sunntaa saleedaa bolli xaafite.
- ◆ Luxanchchati bantta kifliyaappe woykko bantta luxetta keettaagiddoppe palamawu shiiqiyaaga dooranawu metootikko erettida wottanchchata kuwaasiya kaassanchchata.h.h.m. dooruwawu shiishshiyooḡan palamettiyoogaa danddayoosona.

- ◆ palamaa wodiyān palamaa ayifiya immete, wurssettanka xoonidaagaa qonccissite.
- ◆ xoonidaagawu guutta woyituwa immiyooḡan minttetite.

Oyddantta luxettaa malaatatu birshshettaa

- ◆ Hgaappe kase shemppotu gidдон birshshiyootido malaatata zaaritite
- ◆ Luxanchchati ha shemppuwa gidдон luxido ooratta ooratta malaatata yottanaadan oottiyooḡan saleedaa bolli xaafite.
- ◆ Issi issi luxiyaagee issi issi malaataa dooridi ichchashu malaatay oyqqido bata bessanaadan oottite.
- ◆ kayaawa luxiyagee malaatay oyqqidoba bessiyowode intte suure gidiyooḡaa/ gidennaagaa hasayanaappe kasetadaqaadaa luxanchchatussi immite

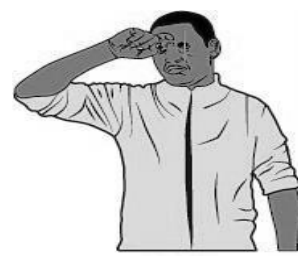
Meeziyaa

lo"o galatissiyabaa

Sheeshshaa/kochchaa

Mali be'uwa

Lo"o

Baappe medhdiyobaa

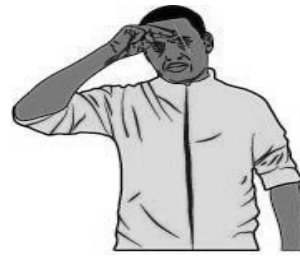
Leemiso

Iita

Eraa

Eranchcha

Lo''o eeshshaa

Usuppunta shemppuwa

Aappun saatee ?

Ha shemppuwa luxettaappe naagettiya ayfeta

Luxanchchati gallassa oosuwa saatiyaara gattidi yootoosona.

Ha usuppunta shemppoluxettaa wursidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaallidi de'iyageeta oot-tanawu danddayoosna. ,

- ◆ saatitiya oychoosna
- ◆ saatiya yootoosona.
- ◆ Bantta gallassa oosotubawu oyshaa oychoos-na,zaaruwa immoosona.

Kulkka malaatata:-Saatiyaa, guuraa, omarsaa, omarsa galla, hosuppun saate, Naa''usaate bagga, oyddawu missa saatee attiis----h.h.m.

Koshshiya maado miishshata

Dumma dumma xarapheezaa woykko godaa bolla saateta gallassawu dumma dumma shaahota bessiya saateta, misileta.

Huuphe yohuwa qonccissi yoogaa

Saatiya + aappunee? Saatee aappunee?

Malaata doonaa ---oyshaa malaataara som''uwa qaattaa qonccissiyoogaa oosuwan bessite.

Malaata doonaa -haasayaa gidдон oyshaa malaataa go'ettaa koshshiyooogaa qonccissite.

Koyro meeziyaa- misileta nabbabiyoogaa

Luxissiyaagee

ha meeziya sintta qofay ha shemppuwa kulkka malaatatuura eretissanawu gididiyoogaa hassayite.

Kase meezetidoogaadan misileta loytti xanna'idi zaaruwa immiyooogan hashetanaadan luxanchchata minttetite.

Luxanchchati zaaruwa immiyooode go'ettiyo malaatatussi mise qaalata saleedaa bolli xaafite-Tobbiya wurssettaa bolli kulkka malaatatu gid-don xaafittibeennaageeti de'ikko intte paatettaa bolli gujjite. Luxanchchatuura issippegidiyoogan birdhdhiya malaatata zaaretite.

Naa''antta meeziyaa

Kaallidi deiya malaatatuppe gallassaa shaahuwa bessiyaagee awugaakko intte laggetuura haas-ayidinne bolla baggaara shiiqida misiletanne misiletu bolli intte oottido tobbiya maaran malaatati bessiyo gallassaa shaahuwa saatiya qoodiya misiliya bolli bessanawu malite.

1. Maallado wonttaappe 12saate
2. Guuran 1 saatiyaappe biidi 6 saate gakkanawu
3. Seeta gallassa 6 saate
4. Omarssa galla 6 saatiyaappe biidi 12 saate gakkanawu de'iya wodeta
5. Away wulliyoo 12 saatiyaa
6. Omarssi 12 saatiyaappe guyyiyan

Naa''antto luxettaa oyshaa oyshettiyoogaa

Luxissiyaagoo:-

luxettaa luxissanawu kaalliya oosotta polite.

- ◆ Luxanchchata huuphe yohuwa bolli tobbiya oottiyo wode oyshaa oyshettaabawu eti luxidooga eta hassayissite-
- ◆ Ufayssissinne Kurkkassi malaataa sunntaa immite
- ◆ Oyshaanne zaaruwa gidдон luxanchchay eren-

na qaalata dooridi saleedaa bolli xaafiyoo-gan-malaatatu.biradhdhiya pitaleta bessona, giddo qofaakka qonccissoa.

- ◆ Hagaappe kase eti meezetido maaran heezzu eeshshaawataakka misatissidi oyshaanne zaaruwa diraamattoo luxanchchata bessitene. Ne nabbabuwan heezzu eeshshaawati dumma dumma ginan eqqanaadan oottada medhdhiyoogn issi issi eeshshaaway haasayaa oottiyoode ne eqquwa haasayaa oottiyaagee de'iyoginaa maaran laammite.
- ◆ Luxanchchati oyshaanne zaaruwa suure erana-gakkanawu heezzutoo keenaa dumma dumma eesuwan zaaretite.
- ◆ Koyruwan naa”u luxanchchati Kurkkanne Ufaysso gididi draamaa oottanaadan shoobiyoo-gan intte luxanchchaa milatidi oyshaanne zaaruwa naa”anttite.
- ◆ Kaallidi issi luxanchcha intte sohuwa geldidiramaa oottanaadan oottiyoogan heezzu luxanchchata oyshaanne zaaruwa naa”antti oottanaadan oottite.
- ◆ Luxanchchati oyshaanne zaaruwa lo”ohanotan bessana gakkanaashin eta laammi laammidi meeziya sinttawu oottissiyoo-gaa. .

Naa”antto meeziyaa:-

Luxissiyaagoo:- Ha”I oyshaanne zaaruwa meeziya wode gidiyoo-gaa luxanchchatussi qonccissite. koyro meeziyan eti luxidoogaa hassayisste. meeziya eti oottanawu

- ◆ Luxanchchata naa”aa naa”aa oott mooddiyoo-gan naa”u luxanchchatikka issi oyshaa oyhchiyoogaanne issi oyshaa zaariyoogawu giiganaadan heezzu daqiiqata etawu immite.
- ◆ Bantta meeziya wurssiyoo-de bantta kifiliya laggetu sintti shiiqidi oyshaanne zaarota shiishshanaadan minttetite.
- ◆ Issi issi citay bagiigissuwa shiishshidoogaappe guyyiyan uttidi xeelliya luxanchchati ita wo-ykko lo”o giya qofaa immanaadan oottite.
- ◆ kase meezetidoogaadan luxanchchati go’etti-do ooratta, ooratta malaatata kaallii kaallidi saleedaa bolli xaafidinne luxettaa kuuyettaa bolli issitoo wo-ykkonaa”utoo luxanchchatuura issippe oottona.

Naa”antta meeziyaa

saatiya nabbabiyoogaa

Koyro meeziyaa

Ha meeziya sintta qofay luxanchchati saatiya be’idi nabbabiyo meeziya doommanaappe kasetidi haasayio hanotaa meezetanaadan injjeyanaassa. Paydota saleedaa bolli xaafi doogaappe guyyian issi too nabbabettiyo hanotaa luxanchchata bessite. Kaallidikka issoy issoy denddi denddidi payduwa malaata doona bessanaadan oottite. Luxanchchatu akeeka keenan paydota laameretite- 3; 00 – heezusaatiyaa

Naa’antto meeziyaa-

payduwaarade’iya saatiya nabbabiyaga

- ◆ Ha”I hameeziya giddon oottido meeziya oosuwa ootta nawu gigissanaadan luxanchchatussi odite.
- ◆ luxanchchati kayan kayan eqqi eqqidi bantawu imettida misile saatiya malaata doonan nabbabanaadan eta minttetite.
- ◆ Luxanchchati zaarota kaalli kaallidi koyro meeziyan luxido haasayaa oosuwan peeshshidoogaa tillissite- Koshshiya giigissuwanne maaduwaaw etawu oottite.

Heezzantto luxettaa

Luxissiyaagoo:-

Hagaappe kase eti meezetido maaran Daana gallassapeeshshaa giya nabba buwa luxanchchatussi nabbabite – luxanchchati malaataanne qofa qashuwa intte oottiyo hanotaa loytti xeellanaadan eta hassayisste-

Koyro meeziyaa- zaarota

1. Wonttaappe 12 saatiyan
2. 15 daqiiqata
3. Issi saatiyan
4. Ichchashu saatenne 45 daqiiqa
5. 9; 30 biidi 11;00 saatenne qammaappe 2;00 saatiyaappe biidi 3;00 saate gakkanawu.

Naa’antto meeziyaa dabboyuwaaw

Luxissiyaaoo:- ‘A’ xophon paatettidaageeta luxanchchatussi nabbabidinne luxanchchati b’

xaphon dabbotiyaageeta malaatan bessanaadan oottite ,

1. D	5. A	9. E
2. J	6. C	10. F
3. H	7. B	
4. K	8. G	

Oyddantto luxettaa godaanne xarepheezaa saateta nabbabiyooga

Luxissiyaagoo-

Aadhdhida kfiletu gidдон etiluxido saatiya nabbabettaa issitoo zaaretite. Payduwaara de'iya saatiya nabbabauwaanne paydoy baynna saata nabbabiyoogaa gidдон de'iya dummatettaa qonccissite. Koyro misiliya luxanchchatussi nabbabiyoogan leemisuwa immite.

Luxanchchati issoy issoy eqqi eqqidi saateta nabbabanaadan oottite.

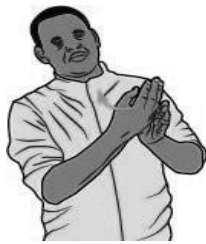
Naa''antto meeziyaa

Luxanchchati Daana leemisuwa dendo ootti-di bantta gallassa peeshshaa saatiyaara gattidi kifiliya laggetussi qonccissanaadan hanota injjeyite. .

Kulkka malaatatanne saatiya giyoobata zaaretite. Luxanchchati kayan kayan dendo eqqi eqqidi bantta gallassa peeshsha saatiyaara gattidi oda-naadan minttetite.

Ichchashantto luxettaa- malaatatu birshshettaa

Hashemppuwa gidдон go''aa bolli pe'ida ich-chashu malaataa saleedaa bolli xaafidinne eta malaataa luxanchchatussi bessite, kaallidi issi issi malaataa luxanchchatuura issippe gididi birshshite.

Kase/attiday/saate

Naa''u saate

Gallassa seeta

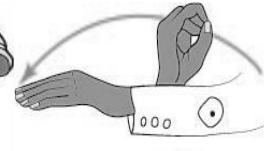
Tuunso

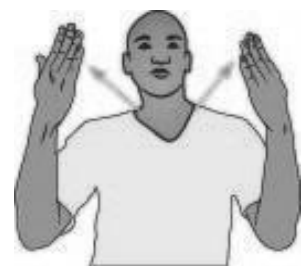
Omarssa

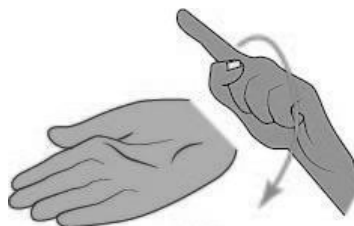
Omarssa wodiyan

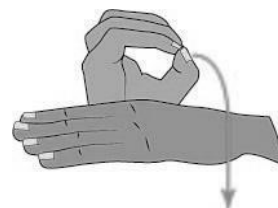
Gallassaa

Guuraa

Daqqiqa

Away wulliyooode

Laappuntta Shemppuwa

Qumaa Dooruwa .

Hashemppuwa luxettappe naagettiya ayfeti

Luxanchchati qumaanne ushshaa dooruwa bantta meezetido ogiyan qonccissoosona. Laappuntta shemppuwa luxettaa wursidoogaappeguyyiyan kaallid deiyageeta oottanadanddayoosona

- » Qumaanne ushshaa malaataa sunttata bessoosona.
- » Qumaanne ushshaa doorota malaataa sunttatun go'ettiyoogan qonccissoosona.
- » Sohuwaanne hanotaa giddoyiya ogiyan qumaanne ushshaa oychchoosona-
- » Meezetida qumaanne ushshaa dooruwa qonccissiyaabata gelissi yootoosona.

Kulkka malaatati:-

Dumma dumma qumatunne ushshatu suntta-
ta / malaatata dooruwa qonccissiya malaatata
koyyayis, hegetawu lo''o - - -

Koshshiya maado miishshati

Dumma dumma qumaa qommota milatiyabata
woykko misileta

Ha huuphe yohuwa qonccissiyooгаа

Qumaa + dooriyyoogaa = Qumaa dooruwa

malaatan ye 'milatiya bessiyaabata go'ettennaaga
yohuwan qassi sintta bagga qaattan qoncci-
yoogaa oosuwan bessite .

Malaatan dooriyoogaanne dooruwa malaatati issi
mala gidiyoogaanne dummatettaa bessiyaagaa

Koyro meeziyaa-

misileta nabbabiyooгаа

Luxissiyaagoo –

Ha meeziya sintta qofay hashemppuwa kulkka
malaatata etissanaassa gidiyooгаа hassayissite.

Misiliya bolli beettiya qumaa qommotu sunttaa
oychchiyoogaa doommanaappe kasetada lux-
anchchati ha gallassi qan''iyawu miido qumaa
qommuwa woikko bantta heeran de'iya asay
ubbatoo miyo qumatanne ushshatu qommota
yootanaadan oottiyoogan doommite.

Luxanchchati bessiyo malaatata saleedaabolli
xaafite. Luxanchchati bantta heerawu wokko
bantta deretettaa asaa qumaa qommuwa qon-
cissanawu sogiddon go'ettido malaataa bantta
kifile laggetussi bessanaadan minttetite. Bantta
soon go'ettiyo malaatay dummatiyaaga gidikko
ubbaappe lo''iya malaata dooridi sinttanawu
ha malaata xallaa go'ettanawu maayettanaadan
oottite. Ooratta malaatata akka kaameeran du-
uqqidi woikko misiliya medhdhidi payiliyan
wottidi kase meezetidoogaadan misileta loyyi
xanna''idi zaaruwa immiyoogan hashetanadan
luxanchchata minttetite. Luxanchchati zaaruwa
immiyo wode eti go'ettiyo malaatatussi mise
gidiya qaalata saleedaa bolli xaafite. Tobbi-
ya wursettaa bolli kulkka malaatatu gidon
xaafetti-beennabi de'ikko intte paatettaa bolli
gujjite. Luxanchchatuura issippe gidiyooگان
malaatata biradhdhiya pitaliyaara zaaretite.
. Luxanchchati kulkka malaatata biradhdhiya
pitaletuura bessanawu danddayana gakkanaashin
tobbiya zaaretite.

Naa''antto luxetta – koyro nabbabuwa

Amaado quma keettan gayttidabata

Koyro shaahuwaa luxissiyaagoo:-Nabbabuwa nabbabana doommanaappe kasetada -

- ◆ Luxaanchchati Amaados malaata sunntaa immanaadan oottite.
- ◆ Kaallidi nabbabuwa gidдон wudettay koshshiyoy malaatatussi mise qaalata saleedaabolli xaafidinne etamalaatatanne gidдо qofata qonccissite- Quma keettaa, gayttiyabaa, so asaa, kaaluwaa, laaxaa, shoobbiyoogaa, kiitettiyoogaa, lasttiqiyaa, bollaara mazziyoogaa, quma qommuwa oyqqida maxaafa malaa, paatettaa, gatiyaa, koyyiyoogaa, xiixaa dooriyoogaa, Banbbareegelibeenna woxiyaa, sottu, giidi uttiyoogaa, buddeenaa, metuwaa, eriyooogaa, ashuwa doysaa, kokkaa, santtaa, donuwaa, Booraa, Dorssaa, Ashuwaa, zo'uwaa, woxiyaa, daabbuwaa, ayyi ekkidi haasayioogaa, Ayfe qofata hassayaawu xaafiyo dawutaaraa, Biiryaa, biiraa, pantta shugo ushshaa, wogaa, palamaa intte.
- ◆ Nabbabuwa nabbabiyoode malaata doonaa goettaanne qofaa loytti kaallanaadan luxanchchata hassayissite.
- ◆ Nabba buwa naa"utoo luxanchchatssi nanabidoogaappe guyyiyan eeno giya luxanchchati nabbabuwwu amarida shaahuwa kifliya luxanchchatussi nabbabanaadan oottite.

Koyro meeziyaa

Luxissiyaagoo:- Nabbabuwa denddo oottiyooogan oyshayenne zaaroy oosetta nawu de'iyooogaa luxanchchata hassayssiyoogan eta giigatettaa oyichchite. Luxanchchati oyichchiyoobidei'ikkokka qaaday etawu immitto. Kase meezetidoogaadan zaaruwa oyichchanaappe kasiyan issi issi oyshaa malaataa doonan luxanchchatussi qonccissite.

Tophphiya malaata doonaa 4tta – kifiliya luxissiyaagaa kaaletaa

Meeziyawu zaarota;

1. Koyroogaa wodiya
2. Ba aawaa, baaayyeeranne bakaalo michcheera
3. Qumaa qommuwa bagiddon oyqqida maxaafa malaa
4. Qumatu sunntaa ubbaa erennaagaa gididoogaa

5. Qumaa aattiyaaga xeesidi qonccissuwa oyichchiyoogaa.

Naa"antto nabbabuwa Amaado quma keettan gayttidaba ;

Naa"ant to s haahuwaa

Ha nabbaboy koyro nabbabuwa kaalliya shaao gididoogaa luxanchchati eranaadan oottite –

Koyruwan koyro shaahuwa gidдон eti luxido malaatata zaaretite.

Issi wokko naa"u luxanchchati koyro nabbabuwa qofaa qanttan bantta kifiliyalaggetussi zaarettaanaadan oottite.

Naa"antto shaaho nabbabuwa gidдон wudettay koshshiyoy kaallidi deiya qaalata saleedaa bolli xaafidoogaappe guyyiyan malaatata bessiyooogan gidдо qofaa bolli tobettaa oottite.

Miyooogaa, uyyioogaa, wurssiyoogaa, miishshaa, darasaa, kawotettaa, qanxxiyoogaa, Qunxxennaagaa, bessiya, Giiraa, oosanchchta, dirgguwaa, luxettaa keettaa, hospptaaliyaa, ogiyaa, loyttiyoogaa, danddayiyoogaa, danddayennaagaa, qohiyooogaa, zaaruwaa, qoodiyoogaa, qumaa aattin, miyoogaa Aliyoogaa, barssuwaa, wolqqanttuwa, keyishiyaa, waanidee?, guruh"ettiyoogaa, duuquwaa, ooratta, galatiyoogaa. Ha"i ha nabbabuwa kasetidi eti giigido maaran naa"utoo luxanchchatussi nababite.

Koyro meeziyaa- Qofaa kuuyiyoogaa

Eeno giida luxanchchati nabbabuwaappe eridoogaa bantta doonan qanttidi bantta kifiliya laggetussi qonccissanaadan minttetite. Nabbabuwa gidдон de'iya daro qaalati malaata doonaa gidдон koshshiyaageeta gidokkona. Luxanchchta malibe"uwa hagaappe garssaara shiiqida leemisuwara gayttikko lo"o, gayttana xaykko kaallidi de'iyaageeta malaata doonan qonccissidinne luxanchchati zaaretidi malanaadan eta minttetite.

Ha nabbabuwa qofaa kuuyiyoode

Issi galla Amaadoy ba aawaara, ba aayeerenne ba michcheera quma keettaa biis. Quma keettaa gelishin etawu koyro. Quma keettaa wogatakka erokkona. Ba be'idoban maalalettis. Aaway quma keettaa wogatanne haasayata luxissiiis. Aaway ashuwaa xiixaa, Aaayyiya banbberee baynna wox-

iyaa amaadoynne A michchiya ashuwa doysay yaanaadan kiittidi miidosona.

Aawaynne A aayyiya biiraa uyidosna. Amaadoynne Amichchiya qassi panttaa uyidosona. A away ayyoo aybabaakka midu uyidi simmidu miishshaa qaxxiyoode darassaa oychchna koshshiyooqaa yootiis. Kawotettay giiraappe shiishshido miishshaappe osanchchatussi dirgguwa qanxxannaa, ogta, hosptaaletanne hara misatiyaabata keexxanawu go'ettes. Amaadoy ba luxido ooratta luxettan ufayttiis. Baluxidoogaaba kifiliya laggetussi yootanawu keehippe koyyiis.

- ◆ Citaa oosuwa luxanchchatussi malaata doonan qonccissite.
- ◆ Kifiliya naatu coratettaadan luxanchchata naa'an woykko heezzu citan shaakkidinne irzuwa medhdhidi uttanaadan oottite.
- ◆ Citatussi issi gadaawa doorite.
- ◆ Luxanchchata citan citan shaakkiyo wode gooba luxanchchata haratuura issippe wottiyooqaa hassayite.
- ◆ Yuuyyi x yuuyyidi citaa tobettaa kaalliyooqan koshshiya giigissotanne maadota oottite.

Naagettiya zaaroti kaalliyaaqeeqaa oyqqoosona

- ◆ Quma keettan paatettida qumaa qommota oyqqidaagee aybakko
- ◆ Quma keettan kushiya baqqiyooqaa birshshettay
- ◆ Qumaa keettan paatettida qumaa qommota oyqqida qumatubawu qonccissuwa oychchana-danddayettiyoogaa.
- ◆ quma keettaa haasayati leemsuwa aykiitettoo?, Woyigidettii ?, zo' o woxiya , banbbaree baynna woxiya, miishsha h. h. m.
- ◆ Quma keettaa gidдон qumaa gatiya palamay oosettennaagaa.
- ◆ Qumay yaanaadan kiitanaappe kasetidi agatiya paatettida qumaa qommuwa oydaagaappe be'ana danddayettiyoogaa
- ◆ Quma keettan mokettidoogn alikko imettiya barsso mala miishshaa
- ◆ Darasaa aybatettaanne koshshiyo hanotaa.

Naa'antto meeziyaa

- ◆ Meezeta zaaruwa doommanaappe kasetidi luxanchchatuura issippe gididi naa'u nabbabotu gidдон wadettay imettido malaatata zaaretite.
- ◆ Koyro meeziya gidдон oosettida meeziya issi-too zaaritite.
- ◆ kase meezetidoogaadan issi issi oyshaa luxanchchatussi malaata doonan nabbabiyooqan luxanchchati qofaa eridoogawu tumanchcha gidite.
- ◆ Doomettaa bolli xaafettida malaatata go'ettiyoogan luxanchchati beegotti hasheti oottanaadan minttetite.
- ◆ Luxanchchati zaaruwa immiyo wode loytti kaallidi ooratta malaatatanne malaata doonaa go' etteta saleedaa bollixaafiyooqan tobettaappe guyyiyan luxanchchatuura haasayite.

Naa'antto meeziya zaarota

1. Qumaa aattiyaaga qofaa laammanawu.
2. Doysaa
3. Kawotettawu bessiya giiray suure qanxxettanadan maaddanwu.
4. Miishshaa qanxxido darasaa immiya maashinee duuquwa kawotettawu yeddees
5. Gita ufysaa

Heezantto meeziyaa citaa to bettaa

Citaa oosoy Amaadoy quma keettaa gidдон luxido ooratta luxetata shaakkiyoogaa sintta qofay. Luxanchchati nabbabuwan luxidooga haratussi shaakkiyoogan issoy issuwappe luxanaadan maadda naassa.

- ◆ koyro naa'u nabbabotu gidдон wudettay imettida malaatata luxanchchatuura gididi zaaritite.

Oyddantto meeziyaa

Meezetida quma keettaa haasayata

- ◆ Ay kiitettanee?
- ◆ woyigidettii ?
- ◆ Issi zo' o woxiya, issi banbbaree baynna woxiya
- ◆ Naa'u biiraanne naa' u panttaa

- ◆ miishshay woqqee ?

Oyddantto meeziyaa – Diraamaa

Sintta qofay ; luxanchchati nabba buwa zaaretta-naadaaninne nabbaboy loytti gelibeenaaageetussi gelanaadan oottanawu hegaadankka nabbu-waappe eti luxido ooratta malaatata oosuwan go'ettanaadan qaadaa medhdhanaassa.

- ◆ Koyro shemppuwan imettida malaatata luxanchchatuura gididi zaaritite.
- ◆ Heezzantto meeziyan imettida kase erettida quma keettaa haasayata zaaritite.
- ◆ Luxanchchata naa'aa naa" a ootti mooddiyoo-gan issuwa qumaa ehiyaagaa, issuwa/ haraa qumaa miyaagaa oottada shaakka.
- ◆ Citatussi ichchashu daqqiqawu meezetiyo qaadaa immite.
- ◆ Citati meezetiyoode yuuyyixeelliyoogan koshshiya maaduwa oottite.
- ◆ Issi citay ba giigissuwa shiishshidoogaappe guyyiyan hara xeelliya luxanchchati lo"o mintte giya qofaa immanaadan oottite.

Kase meezetidoogan luxanchchati go'ettido ooratta, ooratta malaatati de'ikko saleedaa bolli xaafiyoogn cita oosoy wuridoogaappe guyyiyan luxanchchatuura haasayite.

Heezzantto luxettaa -

payyatettaa maaddiya muussaa

- ◆ Payya tettaanne payya giya malaatatu dummatettaa oosuwan bessona.
- ◆ Payyatettawu maaddiya muussay aybakko qonccissite. Dumma dumma qumata suure gidida yesuwa bessiya saatian miyoogaa.
- ◆ Qumaa malaataa sunttata zaaretite.
- ◆ Kaassaa qofaa qanttann qonccissite.
- ◆ Hagaappe kase giigido maaran gidiyoo-gan kaassaa malaataa doonan luxanchchatussi shiiqona.
- ◆ Naa"u eeno giya luxanchchata dooriyoo-gan kaassaa shiishshanaadan minttetite.
- ◆ Luxanchchati kayan kayan kiyikiyidi ha kaassaappe ay luxidaakko qonccissanaadan oottite.

- ◆ Luxanchchati go'ettido ooratta, ooratta malaatati de'ikko kifile giddon tobbite.

Koyro meeziyaa

- ◆ Misiliya xanna'anawu luxanchchatussi ichchashu daqqiqata immite-
- ◆ Luxanchchati misiliyaappe ay luxididaakko qonccissanaadan minttetite.
- ◆ Oyshata malaata doonan luxanchchatussi shiishshiyoo-gan eti zaaruwa bolli tishsha oosuwa oottanaadan minttetite.

Zaarota

1. Lee'iyaa
2. Orddiyaa
3. Yesuwaappe garssa woykko bolla gidida de-exotettaa, wolqqa paca, zaaridi harggiyan sahattiyoogaa, layttan bixe lagge gididaageeti ootana danddayiyobata oottanawu danddayennaagaa .h.h.m.
4. Qumata laammiyoogaaninne giiga qumaa miyoogaa.
5. Ayfee meetettiyoobati banttarkka bollawu koshshiyaaba ubbaa immanawu danddayenna gishshawu.

Oyddantto Luxettaa Malaatatu Birshshettaa

Kaaletuwaa:-

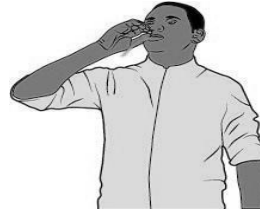
Ha shemppuwa giddon de'iya kulkka, kulkka malaatata birshshite

Qumaa

Golliyaa

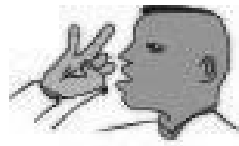
Ushshaa

Dooruwaa

Pasttaa

Shugo ushshaa

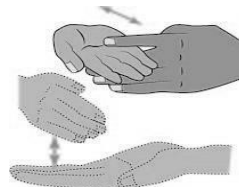
Lee'e

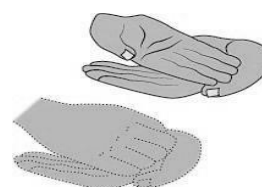
Ordde

*Meetettiya
ayfeta*

Sulssuwaa

Xiixaa

Woxiyaa

Hosuppunta shamppuwa

Ginaa shaakki eriyoojaa

Ha shemppuwa luxettaae naagettiya ayfeta

Luxanchchati bessiya ginaaqonccissoosona, oychoosona. Hosuppunta shemppuwa luxettaa wurssi doogaappe guyyiyan luxanchchati kaallidi deiyaagaa oottanawu danddayoosona.

- ◆ Ginaa oychoosona.
- ◆ Ginaa qonccissoosona,
- ◆ Ginaa bessiyaabata go'ettanawu doommoosona
- ◆ Ginaaabessiyaabta go'ettiyoogan banttaheeraa qonccissoona.
- ◆ Nu heeraa beettiya ayfe, ayfe sohotinne beettiyo sohota qonccissoosona.

Kulkka malaatata:-

Oychchiyo malaatata (hayyanintta awan ,awugan --) ginaa bessiya malaatati (ziqqi giidi ushachcha baggan, xoqqu giidi, haddirssa baggawu sheri'I giidi yuuyiyooode.h. h. m) Bantta heeraa de'iya ayfe, ayfe sohuwa sunntata

Koshshiya maado miishshata

Ambbaagaa woykko heeraa karttaa.Ambbaagaa, woykko issi heeraa misileta

Huuphe yohuwa qonccissiyoojaa

Ginaa Shaakkiyoogaa

Shaakki eriyoojaa bessiya malaatawuu mise wolayttatto qaali xaykko malaatadoonaa malaatatuppe issuwa gidioogaa qonccissite.

Wolayttattuwaanne malaata doonay duma duma gidioo gishshawu issi issi wode issi mala wolayttatto doona qaalati geliyo hanotan duma duma malaatata go'ttan koshshanadanddayiyo gishshawu oosuwan bessite.

Leemisuwaa ginaa shaakki eriyoojaa(misiliya bolli beettiya malaatay) walaketti uttidabatashaakkiyoogaa / Erettida shaakkiyo malaataa.

Issi asa oonatettaa shaakki eriyoojaa (Eriyo malaataa)

Doomettaa

Ha shemppuwa kulkka malaatata go'ettiyoogan intte de'iyoo keettay awan beettiyaakko luxanchchatussi qonccissite. Luxanchchati intte leemisuwaa kaalliyooogan awande'iyaaakko qonccissanaadan minttetite. Luxanchchati go'ettiyo ginaa bessiya malaatata saleedaa bolli xaafite.

Luxanchchati kulkka malaatatu biradhdhiya pitaletuura issippe bessiyoogaa eti danddayana gakkawu tobettaa zaaritite. Nu heeraa yaagiya nabbabuwa nabbabanaappe kasetda kaallidi de'iya qaalatussi mise malaatatanne giddo qofata luxanchchatussi qonccite. Heeraa sooddo, sintta baazzaa, giddokko Asppalttiyaa , ogiyaa haddirssinne ushachchi baggawu

Ayfe biidi shaafaa, gakkawu gakkiiy zawaalee'e giddo zokkbaggan maaddiya aaho xunta zal'iyaa eqotaa, ginbbiyaa ,deosona Tenqqa bankkiyaa miyyiyn, caammay bayzettiiyo

suuqiyyaa, uteele keettaa, issi xeetu mitiriyyaa, sookko gelidi, maata malaa, kaaraa, Isilaamata woosa keetaa, dembaa, qocagiyaa dirssa gidduwa, Aakime keettaa, ziqqigiidi, qoriqoruwaa.

Nabbabuwa nabbabiyoode luxanchchati malaatatu go'e ttawu dumma wudettaa immiyoogan

Co'u giidi kaallanaadan hassiyissite. Hagaappe kase giigidiyiido maaran nabbabuwa loddu giidi nabbabite- Eeno giya luxanchchati nabbabuwawu amarida shaahuwa nabbabnaadan minttetite.

Koyro meeziyaa

Luxanchchati kaalliya oosota polanaadan oottite

1. Nabbabuwa gidдон imettida qonccissuwa kaalliyooogan taarikiya odiya de'iyoo keettatanne Aakime keettaa misiliyaa gidдон koyyidi demmite.

◆ Luxissiyaagoo ziqqigiidi xoqqu giidi haddirssabaggan ushachcha baggan . h.h.m giyaageetu ginaa bessiya malaatata go'ettiyoogan luxanchchatu koshshaa maaddite.

Luxanchchati oyshettida sohuwa demmiyoode biradhdhiyan malaatiyoogan gidennan suure ginaa bessiyabata go'ettiyoogaa qonccissanaadan oychchite.

2. Luxanchchata na`aa naa`aa oottada moodda luxanchchati.

◆ Bantta heeraabawu maaddiya qofaa laamettaanaadan oottite

◆ Naa`u luxanchchatikka battawu imettida maaddiyaaba bolla eqqidi bantta laggetu heeraa misiletan bessanaadan oottite. Hegaa oot-tanawu misiliya danddayay wolqqan kashshiyaaba gidenna woossa keettaa (+), Bankkiyawu (\$), Ogetussi (=) h.h.m go'ettana danddayoosona Ayfe yohoy eti aattidoy imettida maaddiyaaba maadana gidi yoogan.

◆ Misilite beesiyaaga immeda luxanchchay be`anaadaninne bessiyaagaanne misilee ay keena matatiyaakko pirddaa immanaadan oottite.

Naa`antto Mezziyaa

1. Sintta baazzan, giddokko, haddirssanne ushachcha baggawu lee`e gidduwa gidduwa otti efasa, zokko bagga, aaho, xuntta, zoziyaa, haddirssagee, ushachcha baggaara, miyyiyan, gidduwan, issi xeetu mitire sookko gelidi, ziqqi giidi.

2. Hare luxanchchati hashetanaawu danddayennadan odettiya sohota ubbaykka luxanchchate erifoo geeth gidikko doonettees leemisu-

wawu bankkete gitaa sohuwaa 5Goynniyo sohuwaa

3. luxetta keettata h.h.m. Issi luxiyaagee issi sohoy awan beettiyaakko qonccissoogaappe gayyiyan gigissiyo qofay deiyo luxanchchat qofaa immanaadan woykko bessiyaaba gagissidi shishshanaadan paqqada

Naa`antto Meezeyaa

Ginaa Oyshettaa

Ubbe luxanchchatikka maamadame tassama gid-yoo-gan oxshaenne zaaruwa immitoogan meezetenaadan oottite

Koyro Meziyaa

Luxqanchchati ha meeziyaappe gidia era demmi-doogaa tillissi eridoogaappe guyyiyan oyshaanne zaaruwa gidдон odettida ginaa bessiya malaatata issuwa bessanaadan oottite. Eti bessido ginaa malaatiyaaga qofa qashotu gidдон go'ettannadan minttite

Nan` antto luxettaa malaatatu birshshettaa

Ha shemppuwa gidдон go`aa bolli pe`eda melatatu gidoppe ichchashath dooridi birshshi ootiyooogaa.

Uddafunnta Shemppuwa

Tiraafikiya Seerata

Ha shemppuha luxetteappe naagettiya ayfeta

Luxanchchati tiraafikiya wogatenne banttana daafaappe naagana

denddayiyo ogeta qonccissoosona.

Uddufantta shemppuwa luxettaa wurssidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaalliyaageeta oottanawu danddayoosona.

◆ Tiraafikiya malaatata qonccissoosona.

◆ Tiraafikiya wogata eta misatiya xomppiya qalametuune dabboyiyoogan qonccissoosona.

◆ Tiraafikiya wogata kifilth gidдон diraanatto ootti bessoosona.

◆ Tiraafikiya wogata naagiyo go`aa qonccissoosonal.

◆ Traafikiya wogata naagennaagee gattiyo daafaa qonccissosona.

Kulkka malaatata:- Tiraafikiya ogiya bolla qlameta zo`uwaa, adil`e ciishsha mala, maata mala, gazza, Tiraafike ogetta, daafaa bululiyaaabata h.h.m.

Kushshiya Maado Miishshata

Naata mala, adil`e ciishshanne zo`o karddeta, Tiraafikiya daafaa bessiya silimata woykko pootota.

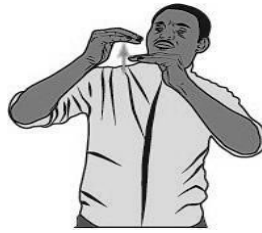
Koyro Luxetta Koyro Meziyaa

Luxissiyaagoo:- Ha meeziya sintta qofay ha shemppuwa kulkka malaatata eretissanawu gidiiyoogaahassayite.

Hagaappe meezetidoogaadan misileta loyttii xanna`idi zaaruwa immiyoogan hashetanaadan.

hanaBollaa bagga

Xoqqu giidi

Ushachcha bagga

Mata

Miyiyaa

Haahuwaa

Gallassaa

Haddirssaa

Sintta/Sinttaawu

Haddirssa bagga gina
shaakkiyooga

shaafaa

Uddufuntta shemppuwaa

Tiraafikiya wogata

Luxanchchata minttetite:-

Luxanchchati zaaruwaa immiyo wode eti go`ettiyo malaatatussi mise qaalata saleedaa bolli xaafite. To bettaa wurssettaa bolli kulkka malaatatu gidдон gelibeenaa gidikko intte paatettaa bolli gujjite. Luxanchchatuura issippe gididi malaatata biradh-dhiya pitaletuura zaaretite.

Luxanchchati kulkka malaatata biradh-dhiya pitaletuura bessanawu eti danddayana gakkanawu tobettaa zaaretite

Nabbabuwa

Nabbabuwa Nabbabanaappe Kasiyan

- ◆ Kulkka malaatata zaaretite.
- ◆ Kaallidi de`iya qaalatussi mise malaatata luxanchchatussi bessite giddo qofaakka qonccis-site.

Tiraafikiyaa zariyaa, Aawaa ishaa, Tirafike xaaci-yaa, tiraafikiya wogaa, Tiraafikiya daafaa, bollaa pacata, aquwa xayssiyoogaa, bululissiyaagaa, bululiyooogaa, merettiyoogaa, ogiyawu haddirssa bagga, ogiyawu ushshachcha bagga naagiyooogaa, ogiya kanttiyo gazza malaataa, zo`o xomppiyaa, adil`e ciishsha mala xomppiyaa, maata mala xomppiya shenehoo giyaagaa, era pacaa, allaxi-yooogaa.

- ◆ Nabbabuwa koyrotidi bantta giigido maaran nabbabite.
- ◆ Eeno gita luxanchchati kayan kayan denddi-yoogan nabbabuwa amarida shaahuwa nabba-banadan minttetite.
- ◆ Nabbabuwa ayfe qofaa malaata doonan qonc-cis-site.

Koyro Meeziya Qofa Kuuyoyooogaa

Nabbabuwawu ayfe qofaa bantta doonan kifiliya laggetussi qonccissanaadan minttetite. Luxanch-chati bantta qofaa dumma dumma ogiyan shi-ishshanawu danddayo gishshawu dummatettaa bakadan qoodoppite kaallidi de`iyaageeta leemiso-dan go`ettiyoogan luxanchchatu mali be`uwaappe gayyiyan malaata doonan shiishshite.

Galla galla daro asati tiraafikiya daafan hayqqoosona. Daro asatika bolla paca gidoosona. Aqoy peeshshay xayees. Tohuwan hemettiyaagee-tinne kaamiya laaggiyaageeti tiraafikiya wogata naagiyaaakko hagee merettenna.

Tiraafikiya daafay nuna gakkennaadan kaallidi de`iyabata oottana bessees. Nu tohuwan biyoode ogiyawu haddirssa bagga oyqqidi hemettiyoogaa, ogiya kanttanaappe kasetidi haddirssawu ush-achchawu xeelliyooogaa, tohuwaaea kanttiyo gazza malaatay de`iyo soho xallaara kanttiyoogaa, zo`oy poo`iyooode eqqigiyoogaa, adil`e ciishshay poo`i-yooode giigiyoogaa, maata malay poo`iyooode qaax-iyooogaa, kaamiya ogiyan kaa`ennaagaa, shenehoo giyaanne era pacay de`iyo kaamiya laaggiyaageeti de`iyo gishshawu naagettanawu nu uttido biyo kaamee tiraafikiya wogata naagennaaga gidikko naagetta giidi tiraafikiya xaacetussi erissiyooogaa woykko wodhdhan bessees.

Na`antto Meeziya Zaarota

1. Tiraafikiya odidaagee ta aawaa ishaa.
2. Galla galla
3. Tohuwan hemettiyaageetinne kaamiya laaggi-yaageeti tiraafikiya wogata naagennaaga.
4. Hayquwaa, bolla qohettaanne aquwa peshshaa xayssiyoogaa.

5. Sinttaara yiya kaameta aynne waayettannan be`anawu danddaanaassa.
6. Koyruwan haddirssinne ushachchi xeellana bessees.
7. Eqqa giyoogaa
8. Aybissee? Shenehoo giyaanne gida eray baynna kaamiya laaggiyaageeti de`iyo gishshaassa.
9. Naagetta; tiraafike xaaciyawu waassiyoo-gaa, kaamiyaappe duge wodhdhiyoogaa.
10. Keehi guutta.

Hezzantto Meeziya:- Diraamaa

Zo`o, adil`e ciishsha malanne maata mala kard-deta go`ettiyoogan luxanchchati tiraafikiya wogata kifile gidдон eti meezetanaadan oottite.

- ◆ Kifiliya wuyigiya bolli chookkiyan ogiyaanne ogiya bolla gazza malaataa medhdhite.
- ◆ Naabbabuwa loytti erida issi luxiyaagaa tiraafike xaace gidanaadan oottite.
- ◆ Naa`u luxanchchati kaamiyaa wata giididi diraamaa oottanaadan oottite.
- ◆ Hara luxanchchati ogiyaara hemettiyaageeta gididi diraamaa oottanaadan oottite.
- ◆ Luxanchchati doorettida luxiyaagee bessiyo karddiya qalamiya maaran qaaxxanaadan kiitite.
- ◆ Hanotaa kaalli kaallidi koshshiya giigissu-waanne maaduwa oottite.

Naa`antto Luxetta:-

Dabbotettaa Qonccissiya Malaata

Meeziya Zaarota

1. E	4. F
2. C	5. A
3. B	6. D

Hezzantto Luxetta:-

Tiraafikiya Oduwa

- ◆ Ha oduwa sintta qofay luxanchchati bantta luxido malaatanne ekkido luxetata oosuwan bessiyo qaadaa injjeyanawu gidiyoo-ga hassay-issite.

- ◆ Koyruwaappe ha xekkaa gakkanawu go`aa bolli pe`ida malaatata zaarettadanne lux-anchchati malaatata tiraafikiya oduwa gidдон go`ettanaadan qofissite.
- ◆ Luxanchchati bantta ayfiyan be`idobaa woykko ayfiyan be`idaageetuppe siyido tiraafike daafaa odanawu danddayoosona.
- ◆ Odoy oosuwan amppidi shiiqana bessees.
- ◆ Tiraafikiya oduwa kaalli kaallidi koshshiya giigissuwaanne kaafeta oottite.
- ◆ Luxanchchati bantta tiraafikiya oduwaa issi galla.... Giidi dommanaadan minttetite.

Malaatatu Birshshettaa

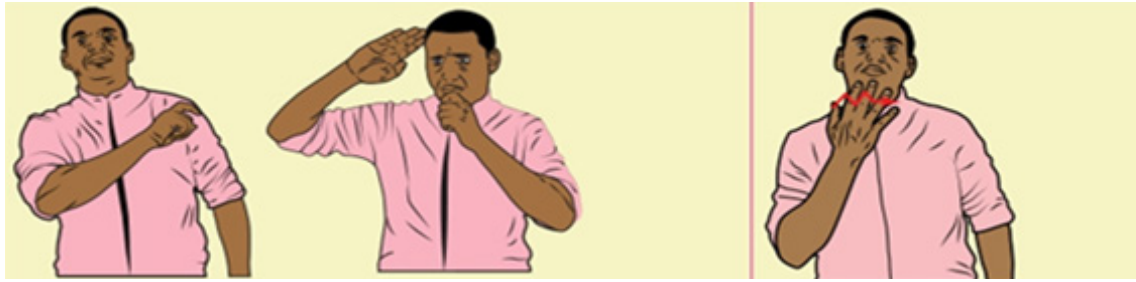
Luxanchchatuura issippe gidiyoo-gan ha shemp-puwa gidдон xaafettida kulkka kulkka malaatata birshshite.

Leemisuwaa

Xaacciyaabaa Qonccissiya Malaata Birshshettaa

- A. Malaatawu kushiya qotta.....xaaxettida malaata biradhdhiyaa
- B. Malaatay oottiyo sohuwaa..... haddirssa hashiyaa
- C. Malatawu kushiya gomppaa ginaa.... Dugekko
- D. Malaataa qaattaa kareppe soo
- E. Malaataata issippe biya som`uwa bessi yaanne bollaa qaattata..... Birshshettida hashiyaa

Tiraafike

xaaciyaa

Qalamiyaa

Zo`uwaa

Adil`e ciishsha mala

Maata Mala

Harddiidaa / ogiyaa

Wogaa

Daafaa

Naagettaa

Hayquwa

Tammantta shemppuwaa

Naagettaa

Ha shemppuwa luxettaappe 'naagettiya ayfeta

Luxanchchati qohiyabatussi oosettana bessiya naagettatussi guutta zariya immoosona.

Tammantta shemppuwa luxettaa wursidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaallidi de'iyageeta ootana danddayoosona.

- » Qohiyaabata qonccissoona.
- » Banttana qohiyaabatuppe waatidi naagana danddayettiyaakko qfaaa shiishshoosona.
- » Qohiyaabata qonccissiya malaatata biradhdhiya pitaletun bessoonsa.

Ha shemppuwa kulkka malaatata eretissiyoojaa.

Naagettaa, Naagettiyoogaa, shenehoo giyoogaa, daafaa, qohuwaa, qohiyaabata, marzziyaara de'iyaaabata, qara miishshatu malaatata, (marzziyaa, tamaa, mashshaa---) koyro maaduwaa, posttaaiyaa, Aakime keettaa .h.h.m.

Koshshiya maado miishshata

Qara miishshata, marzziyaara de'iyaaabata.

Huuphe yohuwa eretissiyoojaa

- ◆ Naagettaa giyoogee woyigiyoogaakko malaata doonan qonccissite.
- ◆ Luxanchchati bantta soon, bantta heeran, bantta luxetta keettan h.h.m.----oottiyo naagettaa qommotanne aybippe naagettanaakko oychchite.
- ◆ obbiya wodi'yan danddayettido keenan kulkka malaatata go'ettanawu malite.
- ◆ Luxanchchati kulkka malaatata biradhdhiya

pitaletuura bessana danddayana gakkanaashin tobbiya zaaretite.

Ayfiyan xeellidi nabbabuwwaa

Koyro meeziyaa misiliya nabbabiyoojaa

Luxissiyaagoo Ha meeziya sintta qofay hashemppuwa kulkka malaatatuura eretissanawu gid-yoogaa hassayissite. Kase meezettidoogan misileta loytti xanna'idi zaaruwa immiyoogan hasheta-naadan minttetite. Misiliya bolla beettiya daafaa kaalettana danddayiyaabatanne medoosati nu bollan gattanawu danddayiyo daafaanne nunkka oottana bessiyo naagettaa qommota bantta kifiliya laggetussi yootanaadan minttetite.

Misiliya gidдон gelibenna luxanchchati eriyo hara daafawu gaaso giddana danddayiyaabata woykko medoosati de;ikko kifiliya laggetussi yootanaadan minttetite.

Luxanchchati zaaruwa immiyo wode go'ettiyo malaatatussi mise qaalata kareta saleedaa bolli xaafite.

Tobbiya wurssettaa bolli kulkka malaatatu gidдон gelibeennaageeti de'ikko intte paatettaa bolli gujjite. Luxanchchatuura gid-yoogan malaata biradhdhiya pitaletuura zaaretite.

Nabbabuwa- Naagettaa

Nabbabuwa nabbabanaappe kasetidi kaallidi de'iyaa qaalatussi mise malaatata luxanchchatussi bessite, Malaatatu gidдо qofaa bollikka luxanchchatuura issippe tobbite.

De'iyosaa, oosuwwaa, Luxiyosaa, Heeraa, go'i-yaagaa, qohiyaagaa, qohuwaa, mashshaa, Baacaa, qofabaa, miishshata, Barikina saamunaa, sharafaa, hemettiya paalliyaa qohiyaabata, keemikaaliyaa, marziyaara de'iyaa gukkiyaabata, xuuggiyoojaa, korenttiya wodurwaa, Biratata, shubaa, Qoriqoru-

waa, godaa. Dirssaa, muukettiyoogaa, Deelliyaa, Abbaa, shaafaa, ollaa, so medoosata, wora do'ata, sa'ara gooshettiya meretata, Qohuwaa, Bollaa paca, Aakimiyo kessido miishshaa, gayttiyoogaa, galla, galla, ba huupe geeshshatettaa, meezetibeenna, qonccissuwa, bayra, Cooeeta, sakettiyoogaa, harggiyan gorxxiyoogaappe, kasetidi.

- ◆ Hagaappe kase eti giigido maaran nabbabuwa nabbabona.

Nabbabuwa qofaa malaata doonan qonccissona

Koyro meeziyaa

Hagaappe kase meezetidoogaadan luxanchchati beegotidi hashetiyaageeta gidanawu malona.

Oyshatanne zaarota

1. Ay sohuwanka/nu de'iyu sohuwan, oosuwaanne luxiyo heatatun
2. Gaasoykka issi issi qohiyaabati galla, galla nu de'uwaassi koshshiyaabata.
3. Billamay, Baacay, Barikiina, saamunay, shaara-faa woykko biittaara hemettiyaanne paalliyaabata xayssiya keemikaaleti, qumaa kattiyo miishshati, korinttiya miishshatinne shubati h.h.m.
4. Billamay, Baacay, korinttiya miishshati
5. Hayqquwawu, bollaa patatettawu, payyatettaa qohuwawu, Aakimiyawu miishshaa kesissiyogaawu
6. Nu huuphe geeshshatettaa naagiyoogaa, nu kushiya saamunan meccettiyoogaa, Qum"ettidi bayzzettiya miishshatussi wodee aadhdhji-beennaagaa tillissi eriyooogaa, nu miyo qumaa geeshshatettaa naagiyoogaa, so giddooninne kare baggan nuuni goettiyo miishshatu suure go"ettaa luxiyoogaanne de'iya kaaletuwa maaran go'ettiyoogaa, eta go'etti simmidi bessiya sohuwan wottiyooogaa, hagaappe kase nu meezetibeenna gukkiyaabata go'ettanaappe kasetidi eta aybatettaa eta bollan oytti wottido woraqata malaappe qonccissuwa nabbabiyoogan woykko nuna yelidaageetanne nu bayrata oychchiyoogan geeshshi eriyooogaa, aybabaakka nu doonaakko ehiyoogaappe naagettiyoogaa, michchiya qumaa kattiyo miishshatu woykko Coocetu heeran akeekan qaaxxiyoogaa,. So giddooninne sooppe kare baggan yaa haa qaaxxiyoode naagettana koshshiyoogaa, Leemisu-

wawu Tiraafikiya wogata naagiyoogaa, ogiyawu ushachcha baggaa oyqqidi hemettiyoogaa, nu bollan kunddana danddayiyabatuppe haakkiyoogaa, qohiya so mehetuppenne wora do'atuppe haakkiyoogaa, ay sohuwaaninne naagetta giya oytti wottidobata bonchchiyoogaa.

7. Daafaappe la'a gidiyooogaa, payya de'uwaa, miishshaa kessiyooogaappe attiyooogaa
8. Metoy gakkanaappe kasetidi teqqiyooogaa.

Naa"antto meeziyaa

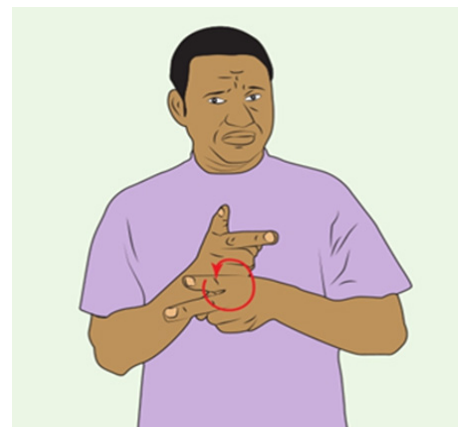
- ◆ Ha shemppuwa giddon ha xekkaa gakkanawu imettida malaatata zaaretite.
- ◆ Ha nabbabuwa baaso oottiyoogan luxanchchati kayan kayan kiyi kiyidi bantta sooninne bantta heeran dafaa kaalettana danddayiyabatanne ekettana bessiya naagettaa bantta kifiliya laggetussi qonccissanaadan oottite.
- ◆ Luxanchchatu zaaruwa kaalli kaallidi koshshiya giigissuwaanne kaafettaa oottite.
- ◆ Luxanchchati ooratta malaatata woykko qofaa qashota go'ettikko kareta saleedaa bolli xaafidoogaappe guyyiyan luxanchchatuura tobbite..

Heezantto Luxettaa

Malaatatu birshshettaa

Luxanchchatuura gidiyooogan ha shemppuwa giddon xaafettida kulkka kulkka malaatata birshshite.

Leemisuwa:-Naagettaa

**“Naagetta giya malaatay ba gidдон
oyqqidobaa birshshettaa**

- A. Malaataa kushiya qottaa-----pe
- B. Malaatay oottiyo sohuwaa-----Tiraa baazzan
- C. C. Malaatawu kushiya gomppa ginaa -----
Haddirssinne ushachchi

- D. Malaataa qaattaa-----Irzzo
- E. E. Malaataara issippe biya som”uw bessi-
yaanne bollaa qaattata ----- xoqqu giida
hashiya, yashshiya som”uwa

Naagettaa

Daafaa

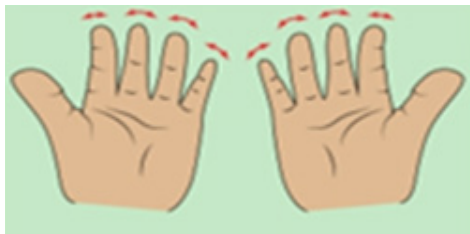
Posttaaliyaa

Qaraa

payyatettaa

koronttya

Tamaa

Tammenne Issinintta Shemppuwa

Issi issibati Oosettiyo Hanotaa

Ha shemppuwaappe Naagettiya Ayfeta

Luxanchchati go`erriyoonne eta yuushuwan de`iya so giddo miishshata oosettido miishshatunne eta haggaaazaa qonccissoosona.

Tammenne isiinintta luxettaa wursidoogaappe guyyiyan luxanchchati kaallidi de`iyaageeta oot-tana danaddayoosona.

- ◆ Duuchcha miishshata eta ayfe gidida miishshatuura dabboyichi qonccissoosona.
- ◆ Dumma dumma so giddo miishshati oosettido duuchcha miishshatubaa tobboosona.
- ◆ Dumma dumma so giddo miishshata medhdhanawu maaddiya miishsha gidiya duuchcha miishshata mittaa puuttuwaa, birataa, lasttiqiyaa, ...) eta haggaaazaykka xaafiyooobaa, uttiyo oyddiyaa...).

Koshshiya maado miishshata Dumma dumma miishshata oottanawu maadidi yaabato haggaaziyaabatu leemisoy birataa, mittaa, puuttuwaa, utulaa, lasttiqiyaa, h.h.m nne dumma dumma so giddo miishshatanne so giddo miishshatu misileta.

Koyro Luxettaa

Koyro meeziyaa:- Luxanchchati bantta kushiyan oyqqidobatuppe issibaa dooranaadan oottidinne kaallidi de`iya oyshata luxanchchatussi malaata doonan qonccissidoogaappe guyyiyan luxanchchati bantta dooridoban dendo oottidi malaata doonan zaarenaadan minttetite.

1. Eti oyqqidobay aybee?

2. Eti oyqqidobay oosettidoy aybippee?

3. Eti oyqqidobaa haggaaazay aybee?

Luxanchchati Zaaruuwa immiyoode go`ettido ooretta ooretta malaatata saleedaa bolli xaafiyoo-gan luxanchchatuura tobbite. Naa``antto Luxettaa

Misiliya nabbabiyogaa ha meeziya sinttay qofay ha shemppuwa kulkka malaatata eretissanaassa gidiyoo-gaa hassayite kase meezetidoogaadan misileta loytti xanna`idi zaaruwa immiyoogan hashetanaadan luxanchchati go`ettido malaatata saleedaa bolli xaafi simmidi tobbiya wurssettaa bolli luxanchchatuura tobbite.

Nabbabuwa Ciishshaa Wottiyoogaa

Ha nabbabuwa nabbabanaapphe kasetidi nabbabuwa gidдон doorettidanne dumma wudettaa koyyiya kaallidi de`iya malaatata eretissite giddo qofaakka qonccossite.

Kawuwaa, kawuwa keettaa, wuyigiyaa, lo`iya, bonchchuwa, urqqa, ciishshaa wottiyoogaa, goshshaa, biittaa, boriyaa, ixxiyoogaa, iitiyoogaa, sekonddiyaa, gurum`ettiyoogaa, oonatettaa, erennaagaa, hanquuwaa, xaliyoogaa, aquwa ta bollaa shaahoy, urqqaa, oottiyaagaa, yiilluwaa, penttiyoogaa, muquwaa, yiillotiyoo-gaa, laaliyoogaa.

Hagaappe kase eti giigido maaran nibaabiya nabbabiyoo-de ne malaata doonaa go`ettiyoogaa loytti xeellidinne aara ohettida oyshata zaaranawu giiganaadan luxanchchata qofissite.

Koyro meeziyaa:-

Kase meezetidoogaadan hameetiya bira wudettaa malaatatu go`ettaa gidiyoo-gaa hassayissite.

Meeziyaa Zaarota

1. Biittaappe
2. I oosettidoy biittaappe gidioogaa erennaagan
3. Ciishshaa wottiyoogee oosettidoy biittaappe gidioo gishshawu.
4. Kawuwa na`iya muquwa yeddetaydda erennan yedhdhiyoorin meqerettiis.
5. He meqqido gaasuwan yiillotadanne shuchchan qoxxada biitta keessaasu.
6. Oosettidoy biittaappe gidioogaa

Hezzantto Luxettaa

Oyshaa oyshettaanne zaaruwa imuuwa oyshaanne zaruwa meeziya doommanaappe kase kaallidi de`iya malaatata eretissite; eta aybatettaakka qoncissite.

Xarapheezaa, miittaa, woraqataa, utulaa, shuraabiya, puuttuwaa, caammaa, galbbaa, baxariyaa, lasttiqiyaa, wonbbaraa, birataa, kayishiyaa, woyishaa, sigaaajjaa, galaa.

Koyruwan naa`u meezetidoogaadan oyshaanne zaaruwa intterkka naa`u asadan gididi luxanchchata bessite.

Kaallidi issi gooba luxiyaagaa dooridi oyshaanne zaaruwa zaaretite.

Wurssettan luxanchchati naa`ay naa`ay gidioogan kayan kayan kifiliya sintta kiyi kiyidi bessanaadan oottite.

Luxanchchati gidioo era demmana gakkanawu meeziya oottona.

Koyro Meeziyaa Zaarota

Maaddiya miishshata, mittaa, utulaa, puuttuwaa, galbbaa, lasttiqiyaa, birataa, woyishaa, golaa.

Naa`ntto Meeziyaa

Luxanchchata waattan waattan moodidi meeziya issuwan meezetido oyshaa lochchiyoonnee zaaruwaa immiyoooga dendo oottiyoogan eti oyqqidobay aybippe oosettidaakko issoy issuwaara oyshettanaadan oottite. Yuuyyidi eta meeziya kaalite ha meeziya wurssettaa bolli lo`o leemiso gidana danddayiya waattata kifiliya sinttan eqqidi oyshaanne zaarota bessanaadan oottite.

Hezzantto Luxettaa

Zaraa saleedaa bolla medhdhidi kayye sohotu bolli kumiya malaatata luxanchatuppe oychchi oychchidi kunttite.

Miishati	Oosuwwu maddiya miishshati							
	Miittaa	Puuttuwaa	Birataa	Lasttiqiyaa	Biitta	Utulaa	Galbbaa	Golaa
Xiqqayiyaa								X
Qabatuwaa							X	
Gaabiya		X						
Kalittaa			X					
Jarkkaaniyaa				X				
Bashiyaa					X			
Qambbaraa	X							
Marashaa			X					
Jabanaa					X			
Woreqataa						X		

Oyddatto Luxettaa

Malaatatu Birshshettaa

Kaaletuwaa: Luxanchchatuura issippe gididi ha shempuwa giddon xaafettida kulkka kulkka malaatata birshshite.

Leemisuwawu:- Haggaaza

Haggaazaa malaata birshshettaa

A. Malaatawu kushiya qottaa..... Ge

B. Malaatay oottiyo sohuwaa..... Bolla Bagga asaattettaa shaahuwa sintta baazzan

C. Malaatawu kushiya gomppaa ginaa... Pude baggi

D. Malaatay qaattoy..... So giddonne kare baggi

E. Malaataara issippe biya somiyawu bessiyaanne bolla qaattata La`a

Birata

Puuttuwaa

Biittaa

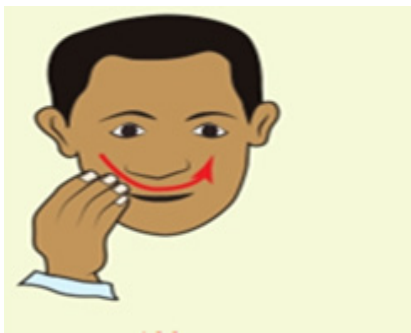
Biittaa

Lasttiqiyaa

Mittaa

Ciishshaa

Tammanne Naa`ntto Shemppuwa

Bana qonccissiyooгаа

Ha Shemppuwaappe Naagettiya Ayfeta

Luxanchchati bantta oonatettaa qonccissoona.

Tammanne Naa`ntto Shemppuwa luxettaa wurssi-doogaappe guyyiyan luxanchchati kaallidi de`iyaageeta oottanawu danddayoosona.

- » Bantta de`uwa taarikiya yootoosona.
- » Hara asatu de`uwa taarikiya qonccissoosona.
- » Aadhdhida wodiya bessiya peesho malaataa qonccissoosona.

Ha shemppuwa kulkka malaatata erssiyoogaa.

Sohuwa sunttata, aadhdhida wodiya peeshota, layttaa, paydota, taani yelettidooy, ta diccidoy, tobaree, ta layttay h.h.m...

Kushsiya Maado Miishshata

Aadhdhida wodiya peeshota, bessiya malaatata, qonccissiya pototanne misileta.

Koyro Luxettaa

Koyro Meeziyaa;- Ne de`o taarikee (tuma woykko baappe medhdhidobaa gidana danddayees) woykko kumetta suntta, yeletto layttanne sohuwaa, xelidaageetta guyye taarikiyaa, natettaa hanottaa, luxettaa buussaa, ne de`uwan gayttida metota woykko dumma dumma gayttidabata, h.h.m

Ha taarikee luxanchcati kaallidi de`iya oyshata zaaranawu danddayanaadan oosettidi giigana beessees.

1. Inttena luxissiyaageeti bantta taarikiya doommidoy aybippee?
2. Bantta oduwa gidдон wudettaa immido allaalleti aybe aybee?
3. Bantta taarikiya gidдон eti go`ettido peeshoy ay qommoo?
4. Bantta taarikiya oddiddi kase aadhdhidaaga gidiyooгаа bessanawu go`ettido malaatati aybatee?
5. Eta taarikiya bolli paccida woykko gujettan bessiyaabi de`ikko qonccissite.

Naa`ntto Meeziyaa:- Luxanchchata naa`aa oottidi mooddiyoogan eti bessido leemisuwa maaran bantta de`uwa taarikiya oduwa meezetanaadan oottite. Kallidi de`iya luxettawu imettida wode-tun kifiliya naatu sinttan eqqidi bantta taarikiya odanaadan oyshettiyo gishshawu loyttidi meezetanaadan minttetite.

Bantta meeziya wmurssiyoode kifiliya laggetu sinttan kaallidi de`iya oyshata zaaranaadan oottite.

1. Intte laggiya taarikiya odoy ay malee?
2. Intte laggee ba shiishuwa sinttanawu loyttanaadan ay zoruuteetii?

Naa`ntto Luxettaa

Nabbabuwa Dototoriya Andiriwu postere/tumu taarikiyaa)

Dottoriya posttere malaataa sunntaa

Nabbabuwa intte nabbabanaappe kasetidi kaallidi de`iya malaatata luxanchchata bessite.

Posttere, Amerkkaa, Alaabamaa, Ayssuwaa, Afirrkkaa Amerkkaa Asa, xonttaa, Miniraaliyaa, Miniraaliya Kessiyoogaa, ba cawan aqidaageeta, guyyeettida, Ambbaa, Morggiya oyqqiya harggiya, paaciyaa, naa`antto xekka luxettaa keetta, Michigan boottata, qaadaa, ayimuwaa, bokisiyaa kaa`iyaagaa, zal`iyaa, erenchcha, kollojiyaa, kiitan yiya luxettaa, golawudeeta digiriyaa, Afirrkkan, dumma koshshay de`iyo naata, yuniburshiyaa dumma koshshaa luxettaa, naa`antto digiriyaa, kareppe yiya asata, siiktile misatiya injjeyiyooogaa, Ammantiyaagaa, eqaa essiyoogaa, sintta qofaa.

Koyro Meeziyaa:-

Luxanchchata Taarikiya Oychchanaappe Kasetidi

- ◆ Malaatata issitoo zaaretite
- ◆ Taarikiya malaata doonan qonccissite.

Luxanchchati taarikiya dumma dumma ogiyan shishshanawu danddayoosona. Gidikkonne kaallidi de`iya huuphe yohota gelissana bessees. Kumetta sunntay, yelettido sohooy, so asaa hanotay, diccido sohooy me hanotay luxettaa taarikee, Afirrkkaa yaa-naadan denttetida gaasoy, Afirrkkaa toti, beettida ayfee.

Luxanchchatu zaaroy Alana xaykko taarikiya naa`antti qonccissite. Aliyaaga gidana xaykko oyshawunne zaaruwawu boona.

Naa`antto Meeziya Zaarita

1. Alaabamaa, Huuphessa Amerkka

2. Xiinttaa Miniraaliya kessiyoogaa
3. Morggiya oyqqiya harggiyaa
4. Alaabamaa hayttay siyennaageetu luxetta keettaa caana kaameta laaggiyoogaa, luxissiyoogaa
5. Haaho kiitan yiya luxettaa
6. Heezzu xeeta
7. Dumma koshshan
8. Dumma koshshay de`iyo naata luxissanawu gidiya luxetta keettata baynnaagaa
9. A.q 1956 woykko 1948 M.L

Heezantto Luxettaa

Naa`antto Nabbabuwa:- Dottoriya Anddiriwu Posttere (tumu Taarikiya) Naa`antto Shaahuwa

- ◆ Koyro Shaahuwa gidдон xaafettida makatata zaaretite.
- ◆ Koyro shaaho taarikiya qanttann etawu qonccissite.

Kaallidi de`iya naa`antto shaahuwa gidдон beetiya malaatata luxanchchatussi bessite.

Gakkiyosaa, Arggoora, Gaanaa, Nayijeeriyaa, Injje, hanotaa, qanggettaa, piroofeeseriyaa, Ayyaanaa luxettaa, lo`o oosuwaa, haaggaa, bonchcho dottorettaa, injjeyiyooogaa, horophphillee kunddi meqerettiyoogaa, merinawu, hayquwaa, Awulttiyaa.

Naa`antto Meeziya Zaarota

1. Worddo	6. Worddo
2. Worddo	7. Tuma
3. Worddo	8. Worddo
4. Tuma	9. Worddo
5. Worddo	10. Worddo.

Naa`antto Meeziyaa Zaarota

1. Dottoriya posttere aaway xiixinttaa miniraaliya bookkiyaagaa.
2. Dottoriya posteree kareta/Afirrkkaa Amerkkaa asa.
3. Dottoriya posteree so asay karettanne hiyyeesa.
4. Dottoriya posteree hayqqidoy horophphilliya daafaana

5. Dottoriya posteree ubba Afirkkaa biittatun luxettaa keettaa dooyoyo ay imoyne amoy de`ees.
6. Dottoriya posteree oottido lo``o oosuwa haggaa'aa xeelliaagan yunburshiya bonchcho dottoretettay imettiis.
7. Dottoriya posteree ichchashu tophphiya naata nayijeeriya effidi luxissiis.
8. Dottoriya posteree Coo hadasan hidootaa qanxxiya asa gidenna.
9. Ba de`o layttan dottoriya posteree 30ppe bolla-tiya luxettaa keettata dooyiis.
10. Dottoriya posteree ha sa`aappe hayquwan shaahettidoy 1987 M.L

Oyddantto Luxettaa

Palamaa

Koyro Meeziyaa

Luxanchchata naa``u citan shaakkiyoogan Tomas Edisenne dottoriya posttereessotuppe hayttay siyennaageetussi keehi aaro go``ay de`iyoy awugaassakko palamettanaadan oottadanne ayfiya immite.

Naa``antto Meeziyaa

Luxanchchati hanno gakkanawu eti luxididooga dendo oottiyoogan bantta de`o taarikiya kifiliya laggetussi yootanaadan oottite.

Inchchashantto Luxetta:- Malaatati ayssidobatanne birshshettaa malaatata birshshettaa

Luxanchchatuura issippe gidiyoo'gaa ha shemppuwa gidдон одеттiда бiра, бiра malaatata birshshiyootite.

Leemisuwa Tana

Tana giya malaatay oyqqido birshshettaa

- A. Malaataa kushiya qottay.....A
- B. Malaatay oottiyo sohuwa..... Tiraa bolla
- C. Malaataa kushiya gomppaa ginaa..... giddikko
- D. Malaataa qottaa.... Vareppe soo
- E. Malaataara issippe biya som``uwa bessiyaanne bolla qaattata.... Guyyekko pididi giidi

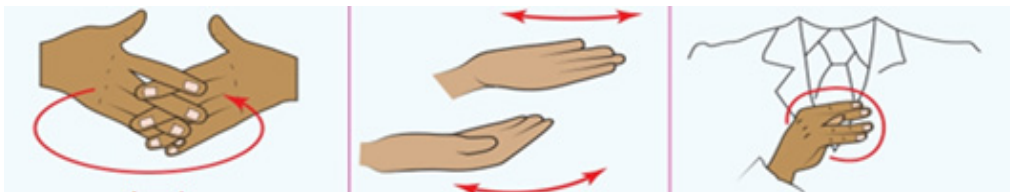
Yelettiyoogaa

De`iyoojaa

Layttaa

Hayquwaa

Amerkkaa

Zal`iyaa

Ammanu gaasuan

ተ.ቁ	የአማርኛ ቃል	Wolayttattuwa Birshshetta
1	ተማሪ	Luxuyaagaa
2	መምህር	Luxissiyaagaa
3	ት/ቤት	Luxettaa keettaa /goliyaa
4	አከባቢ	Heeraa
5	አተማ	Ambbaa
6	ትምህርት ሚኒስቴር	Luxetta moconaa
7	ፖሊስ	Xaatiyaa
8	ትራፊክ ፖሊስ	Tiraafike xaaciyaa
9	አርአያ	Leemisuwaa
10	ጥንቃቄ	Naagettaa
11	አገልግሎት	Haggaaazaa
12	ዓላማ	Sintta qofaa
13	የእይታ ንባብ	Xeellidi nabbabiyyogaa
14	ታሪክ	Taarikiyaa
15	ምንባብ	Nabbabuwaa
16	የእጅ መዳፍ	Kushiya gomppaa
17	ክርክር	Palamaa
18	ውይይት	Tobbiyaa
19	መወያየት	Tobbiyoogaa
20	ቁልፍ ምልክቶች	Kulkka malaatata
21	ዋና ዋና ግለሰቦች	Bira bira qofata
22	ዓለም	Biitta gupantto
23	አፍሪካ	Afirikkaa
24	ኢትዮጵያ	Tophphiyaa
25	ክልል	Dalga manttiya
26	ዞን	Moottaa
29	መኖሪያ አድራሻ	De`iyo qaruwaa
30	የእኔ አርአያ	Ta leemisuwa
31	ቁልፍ ምልክቶች	Kulkka malaata
32	ብሔራዊ	Tophphe xekkan
33	የድምፅ መቅረጫ	Cenggurssa duuqqiyo miishsha
34	ክርክር	palamaa
35	ሥነ-ምግባር	Lo``o eeshshaa
36	ማለዳ	Maallado
37	ጧት	Guuraa
38	እኩል ቀን	Gallassa seetaa

ተ.ቁ	የአማርኛ ቃል	Wolayttattuwa Birshshetta
39	የፀሐይ ማጥለቂያ	Away wulliyo wodiya
40	ማታ	Omarssaa
41	የሚጠብቁ ውጤቶች	Naagettiya ayefeta
42	አቻ ቃላት	Mise qaalata
43	ሚኑ	Qumaa qommota oyqqida maxafa malaa
44	አልጫ	Banbbaree baynna woxiya
45	አምቋ	Malaata doonaa
46	ለስላሳ	Shugo ushshaa
47	ክትፎ	Sulssuwaa
48	ፍራፍሬ	Ayfee meetettiyoobata
49	የእኛ ሠፈር	Nu heeraa
50	ክሊኒክ	Akime keettaa
51	ቃል ምልልስ	Oyshaanne zaaruwa
52	የምልክቶች ትንተና	Malaatatu birshshetta
53	ዜብራ	Asay aadhdhiyo ogiyan de`iya gazza malaataa
54	አደጋ	Daafaa
55	ፊልሞች	Silimata
56	አሽከርካሪ	Kaamiya laaggiyaagaa
57	አካል ጉዳተኞች	Bollaa pacatettay de`iyoogeta
58	የዓይን ምስክር	Bantta ayfiyan be`idaageeta
59	እርማቶችና ድጋፎች	Giigissuwaanne giigissuwaa
60	ግደየለሽነት	Shenhoo giyaagaa
61	ጥንቃቄ	Nuugettaa
62	ምድጃዎች	Coocettaa
63	ቁሳቁሶች	So giddo miishshata
64	ጥሬ ዕቃዎች	Duuchcha miishshata
65	የመስሪያ ግብዓት	Oottanawu maaddiya miishshata
66	ገጠመኞች	De`uwan gayttiyaabata
67	አላፊ ግሶች	Aadhdhida wodiya peeshota
68	ልዩ ፍላጎት	Dumma kushshaa